

KIELIKESKUSUUTISIA

LANGUAGE CENTRE NEWS

N:o 3/1987
MAALISKUU - MARCH

RAPORTEJA - REPORTS

Liisa Löfman: "Pienet" suuret kielet - kielten alkeis- ja jatko-opetuksesta kielikeskuksissa	3
Raija Markkanen: VII VAKKI-seminaari Vöyrillä	7
Hartmut Schröder: Bericht über das Kolloquium "Neue Perspektiven des fachbezogenen Fremdsprachenunterrichts"	9
Timo Sikanen: TAKO-ohjelmakirjasto Korkeakoulujen kielikeskuksessa	11
Sabine Ylönen: Els Oksaar über "Prinzipielles zur Interferenzforschung"	14
Pirjo Valokorpi: Puheviestinnän opettajien seminaari Mekrijärvellä 28.2. - 1.3.1987	17
Helena Valtanen: Testaustyöryhmän kokous Jyväskylässä 5. - 6.3.1987	19

KIRJAKATSAUS - BOOKS BRIEFLY

Tutkimus ja sen raportointi	20
Verben in deutschsprachigen Fachtexten - Supplementverben	21

HAETTAVANA - VACANCIES

Korkeakoulujen kielikeskus	23
Lappeenrannan teknillinen korkeakoulu	24

TIEDOTUKSIA - INFORMATION

Arbeitsseminar für Fachsprachenlehrer/innen (Lübeck)	26
Seminar für Autoren von Deutschlehrbüchern	27
British Council Seminar: The Teaching of Literature at University Level	28
Information about Aston ESP Reference Collection	29
Uppsala University International Summer Session	30
Internationaler Hochschulferienkurs für Germanistik	32
Deutsche Landeskunde im Fremdsprachenunterricht	33
Brisbane College Specialist Course in Language Testing	34
Deutsch lernen in der Bundesrepublik Deutschland	36
Summer School in Psycholinguistics	39
Utlandssvenskarnas Förening	40
Pilgrims English Language Courses	42
Congress Calendar	43

ENGLISH SUMMARY	45
SVENSK RESUMÉ	47

Korkeakoulujen kielikeskus
Jyväskylän yliopisto
40100 JYVÄSKYLÄ 10

Language Centre for Finnish Universities
University of Jyväskylä
SF-40100 JYVÄSKYLÄ 10
Finland
ISSN 0358-2027

KORKEAKOULUJEN KIELIKESKUS
JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Vastaava toimittaja / Managing editor: Liisa Löfman
Toimituskunta / Editorial staff: Markku Helin
Sinikka Koponen
Eva May
Tuija Nikko
Eila Pakkanen
Hartmut Schröder
Helena Valtanen

Puh. / Tel. (941) 292 880 Löfman
292 881 Puoliväli, Salo
292 882 Laihiala-Kankainen
292 883 Nikko
292 884 May, Valtanen
292 885 Schröder
292 886 Koponen
292 887 Pakkanen
292 888 Dépée
292 878 Sikanen
292 879 Helin
291 419 Ylönen

editorial

ERILAISIA SUUNTIA

Kansainvälistyminen on tämän päivän muotisana ja -käsite. Kansainväliset yhteydet ovat elintärkeitä elinkeinoelämälle, ennen kaikkea ulkomaankaupalle, ja myös korkeakoululaitoksen piirissä halutaan edesauttaa ja kehittää kansainvälistä yhteistyötä. Kansainvälistymisen itsestään selvä perusedellytys on asianmukainen ja monipuolinen kielitaito. Kielitaidon puolestapuhujia onkin runsaasti elinkeinoelämässä, esim. Jermu Laine, joka on huolestunut siitä, että Suomessa ei enää osata Euroopassa puhuttavia kieliä, kuten ranskaa, saksaa tai espanjaa. Opetusministeriö toivoo puolestaan korkeakoulujen kansainvälisten yhteyksien ja yhteistyön kehittämistä. Korkeakoulutieto-lehdessä 1/87 käsitellään kansainvälistymistä monesta eri näkökulmasta katsottuna. Opetusministeriön toimesta on tutkittu Euroopan ulkopuolisten kielten ja kulttuurien tuntemuksen tarvetta ja alettu aktiivisesti kehittää näiden kielten opetusta.

Juuri tällaisen, kansainvälistymistä ja eri ammattialojen tarpeita palvelevan kielitaidon opettamista varten on Suomessa kielikeskusjärjestelmä. Jos kielikeskuksille annetaan mahdollisuudet kehittää toimintaansa, tulee niistäkin keskuksista, jotka sitä ehkä vielä eivät ole, erinomaisia monipuolisen kielitaidon hankkimispaikkoja.

Tätä taustaa vasten tuntuu käsittämättömältä, että on tieteenaloja, joissa kielitaitoa jatkuvasti aliarvioidaan. Tätä kirjoitettaessa on lausuntokierroksella esitykset eri alojen tutkintoasetusten muuttamiseksi. Lähinnä näissä esitetään muutoksia yleisopintoihin, jotka on todettu liian raskaiksi. Kahdella alalla, matemaattis-luonnontieteellisellä ja maatalous-metsätieteellisellä, esitetään huomattavaa kevennystä myös kieliopintoihin. Yleisopinnoissa esitettyihin kielitaitovaatimuksiin on ehdotettu lisättäväksi seuraava momentti: "Yleisopintoihin sisältyvät kieliopinnot voidaan kokonaan tai osittain suorittaa osallistumalla asianomaisella kielellä järjestettyyn opetukseen tai muilla koulutusyksikön hyväksymillä opinnoilla edellyttäen, että 1 ja 2 momenttien mukaiset tavoitteet saavutetaan". Onneksi tämä on vain ehdotus. Toteutuessaan se kuitenkin vesittäisi kielikeskuksien työtä ja tekisi kieliopinnot mielivaltaisiksi. Tähän liittyen tekee mieli lainata U. B. Lindströmiä, joka on kirjoituksessaan "Avataan ikkunat ja ovet maailmaan" (Korkeakoulutieto 1/87) valinnut kohdan Veijo Meren tekstistä: "Veijo Meri on osuvasti todennut, että tsaarin aikoihin Suomi oli selvästi kosmopoliittisempi maa kuin nyt. Itsenäistymisen jälkeen Suomi on Meren mukaan sulkeutunut ja kansalle on tullut henkinen ummetus. On syntynyt uusi sukupolvi, joka .. ei osaa mitään, ei ymmärrä mitään, eikä tiedä mitään. Mutta se on ylpeä tästä. Se on niin suomalaista, ja niin perkeleen sisukasta. Missään muualla ei tyhmyys ole hyve."

Liisa Löfman

RAPORTTEJA - REPORTS

Liisa Löfman
Korkeakoulujen kielikeskus

"PIENET" SUURET KIELET - KIELTEN ALKEIS- JA JATKO-OPETUKSESTA KIELIKESKUKSISSA

Kielikeskusten antama ns. vapaaehtoinen kielenopetus on kehittymässä yhä tärkeämmäksi osaksi keskuksien toimintaa. Kansainvälistyvässä maailmassa on monipuolinen kielitaito välttämätön. Korkeakouluopiskelijoilla on mahdollisuus monipuolistaa kielitaitoaan kielikeskusten järjestämillä eri kielten alkeis- ja jatkokursseilla. Vaikka tilanne teoriassa kuulostaa hyvältä, käytännössä kohdataan useita ongelmia. Ensimmäinen ongelma on siinä, että eri kielikeskuksilla on varsin erilaiset mahdollisuudet järjestää vapaaehtoista kielenopetusta yliopistonsa opiskelijoille, tuntiopetusraha kuluu pakollisen kielenopetuksen järjestämiseen. Toista ongelmaa kuvastaa tyypillinen tilanne: ranskan alkeiskurssille on ilmoittautunut monin kerroin se määrä, joka kurssille voidaan ottaa, joten kurssin alkaessa mukana on maksimimäärä opiskelijoita. Kurssin kuluessa kuitenkin opiskelijoiden määrä vähenee, ja kurssin lopussa on jäljellä enää murto-osa kurssinsa innokkaasti aloittaneista opiskelijoista. Kun eri kielten alkeisopetusta kuitenkin erityisesti halutaan, mistä voi johtua opiskelijoiden suuri keskeyttämisprosentti?

Korkeakoulujen kielikeskuksessa suoritettiin tutkimus, jossa haluttiin löytää vastaus mm. edellä esitettyyn kysymykseen. (Tutkimuksen ideoinnista ja aineiston keruusta vastasi Maarit Heikinheimo-Schröder, muusta Markku Helin ja Liisa Löfman.) Tutkimuksen avulla haluttiin saada selville opiskelijoiden käsitykset saamastaan opetuksesta. Haluttiin selvittää, kuinka mielekkääksi, tarkoituksenmukaiseksi ja kiinnostavaksi aikuisopiskelijat kokevat uuden vieraan kielen opiskelun. Lisäksi tarkasteltiin opiskelijoiden esittämiä parannusehdotuksia ja toivomuksia. Tutkimuksen keskeiset ongelmat olivat seuraavat:

1. Millaisia kielten alkeis- ja jatkokursseihin osallistuvat opiskelijat ovat?
  - 1.1. Millainen kielitaito opiskelijoilla on heidän tullessaan kurssille?
  - 1.2. Miksi opiskelijat osallistuvat kurssille?
2. Millaisia kielten alkeis- ja jatkokurssit ovat?
  - 2.1. Kuinka kielikurssit on käytännössä toteutettu?
  - 2.2. Kokevatko opiskelijat saamansa opetuksen mielekkääksi?
3. Osallistuvatko opiskelijat aktiivisesti opetukseen?
4. Minkälaisen kielitaidon opiskelijat kurssilla saavat?

5. Miksi opiskelijat keskeyttävät aloittamansa kielikurssin?
 6. Kuinka alkeis- ja jatkokurssit vaikuttavat opiskelijoiden kielenopiskelumotiivaatioon?

Tarkastelen tässä kirjoituksessa lyhyesti muutamia tutkimuksen mielenkiintoisimpia tuloksia. Kielten alkeis- ja jatko-opetusta ei aikaisemmin ole tutkittu, joten tulokset ovat merkityksellisiä opettajille, kurssin suunnittelijoille sekä laajemmasta kielenopetuksen suunnittelusta vastaaville.

Miksi opiskelija osallistuu kielikurssille? Selvästi yleisin syy oli se, että kielestä oltiin harrastuksen vuoksi kiinnostuneita. Toiseksi yleisin osallistumisyy oli se, että kurssilla opiskeltavan kielen tuntemus koettiin tarpeelliseksi nykyisessä tai tulevassa työssä. Tarkasteltavista kielistä erottui samalla sellaisia, joiden kursseille osallistuttiin pääasiallisesti harrastussyistä ja toisaalta sellaisia, joista arveltiin olevan hyötyä ammatissa.

Yleisesti näytti siltä, että kielitaidon tarpeelliseksi kokeminen riippui merkittävästi opiskelijan edistymisestä aineopinnoissaan. Opintojen edistyessä koettiin kielitaidon tarpeellisuus ilmeisemmäksi. Eniten kielitaitoa arvelivat työssään tarvitsevansa ylempään korkeakoulututkinnon suorittaneet sekä sellaiset, joilla oli valmis ammatti, mutta jotka edellen opiskelivat yliopistossa. Vähiten arvelivat kielitaitoa tarvitsevansa tulevassa työssään ne opiskelijat, jotka olivat vasta hiljattain aloittaneet yliopisto-opintonsa. Hieman yllättävää oli todeta, että miehet uskoivat naisia useammin tarvitsevansa kielitaitoa työssään.

Kiinnostava tieto oli, että opiskelijoiden toiveet myöhemmästä kielitaidosta muuttuivat usein kurssin aikana. Muutosten suunta oli varsin selvä: ammattiin liittyvän kielitaidon saavuttaminen tuli usein toiveeksi kurssin edetessä.

Myös kurssin keskeyttämiseen näytti selvästi vaikuttaneen se, kokivatko opiskelijat kurssilla opiskelemansa kielen taidon ammatissaan tarpeelliseksi. Niiden, jotka eivät arvioineet ko. kieltä tulevassa ammatissaan hyödylliseksi, keskeytti lähes 40 %, kun taas niistä, jotka uskoivat tarvitsevansa kielitaitoa ammatissaan, vain noin 20 % keskeytti. Tilanne oli samansuuntainen eri kieliä ja pääaineita opiskeleville sekä myös eri tutkintoja suorittaneilla.

Oppituntien ajoituksen vaikutuksesta opiskelijoiden virkeyteen tutkimus vahvisti sen, mikä oli etukäteen odotettavissa. On ilmeistä, että tuntien ajankohta vaikuttaa opiskelijoiden tuntien jälkeiseen virkeyteen enemmän kuin oppituntien sisältö. Erittäin virkistyneiksi itsensä arvioineiden opiskelijoiden tunnit olivat useimmiten aamuisin klo 8 - 11. Kellonaika 8 - 15 osoittautui lähinnä virkistävimmäksi oppituntien ajankohdaksi, kun taas klo 14 - 20 pidettyjen tuntien jälkeen opiskelijat tunsivat itsensä enemmän tai vähemmän väsyneiksi. Yleisesti kuitenkin painotettiin sitä, että itse oppitunnit eivät olleet väsyttäviä, vaan edeltävä työpäivä. Valitettavaa oli havaita, että yleisesti tämän selvityksen piiriin kuuluvissa kursseissa oppituntien ajankohdat painottuivat myöhäiseen iltapäivään sekä iltaan.

Yksi tutkimuksen päätavoitteita oli selvittää niitä syitä, jotka johtavat kurssin keskeyttämiseen. Tärkeimmiksi syiksi osoittautuivat ajanpuute ja ajoitusongelmat. Varsin yleisesti oltiin sitä mieltä, että kurssin myötä viikottainen työmäärä kasvoi liian suureksi eikä kotitehtävien tekemiseen enää jäänyt aikaa. Monet kurssilaiset pitivät kieliopinnoistaan harrastuksena, joka oli keskeytettävä tärkeämiksi ja kiireellisemmiksi koettujen asioiden tieltä. Näitä olivat yleensä erilaiset opinnäytetyöt tai pääaineeseen liittyvät kurssin. Pääaineen lukujärjestyksen muutokset niin ikään saattoivat aiheuttaa kielikurssien keskeyttämisen. Työssäkäyvät joutuivat puolestaan usein keskeyttämään kurssinsa, koska oppitunnit pidettiin työaikana.

Erilaisten ajanpuute- ja ajoitusongelmien jälkeen oli merkittävin syy keskeyttämisiin kursseissa itsessään. Eniten välitettiin suuria opetusryhmiä, mutta myös liian nopea opetuksen eteneminen tai oppituntien kokeminen ikävystyttäväksi aiheutti kiinnostuksen loppumisen.

Mitä mielekkäämmäksi käyty kurssi on koettu, sitä myönteisempi asenne opiskelijalla on opiskeltavaa kieltä ja yleensä aikuisiässä tapahtuvaa kielenopiskelua kohtaan. Tutkimuksen perusteella voidaan sanoa, että opiskelijat kokivat uuden vieraan kielen opiskelun yleensä varsin kiinnostavaksi. Opiskelun helppoudesta ei oltu yhtä yksimielisiä, sillä vain noin 40 % piti opiskelua helppona. Lähes kaikki kurssilaiset halusivat myöhemminkin opiskella aloittamaansa kieltä. Kielenopiskelulla oli myönteinen vaikutus kieltä puhuvaa kansaa kohtaan, mutta vain silloin, kun oppitunnit oli koettu kiinnostaviksi.

Mietittäessä tarvittavia jatkotoimenpiteitä tulee ottaa huomioon ainakin kolme viime aikoina esille tullutta kielipoliittista näkökulmaa: ns. harvinaisempien kielten opiskelun jatkuva väheneminen koulussa; koulukielenopetuksen vähenemisestä aiheutuva lisääntyvä kielenopetuksen tarve korkeakoulutasolla; yhä kasvava ei-eurooppalaisten kielten opetuksen tarve. Näiden kehitysnäkymien ohella on pidettävä mielessä jo jonkin aikaa esillä ollut tarve ammattia hyödyttävään kielenopiskeluun.

Ehdottomasti tärkein toimenpide tulevaisuutta ajatellen on varata tarpeeksi mahdollisuuksia kielten alkeis- ja jatko-opetuksen tehostamiseksi kielikeskuksissa. Kielivalikoimaa tulee lisätä. Kielikeskuksissa pystytään opettamaan ns. pakollisia kursseja, jotka ovat useimmiten ruotsi, englanti ja saksa. Mutta vapaaehtoinen, alkeis- ja jatko-opetus on vaikeuksissa jo Euroopassakin puhuttujen suurten kielten, kuten saksa, ranska, espanja osalta. Näiden kielten opetuksen tehostamisen lisäksi tulee ohjelmaan välttämättä saada mukaan enemmän Euroopan ulkopuolisten kielten opetusta.

Tutkimustulosten perusteella näyttää aiheelliselta suunnata myös kielten alkeis- ja jatko-opetusta enemmän opiskelijoiden ammatillista kehitystä tukemaan. Perinteisesti on uuden vieraan kielen opetus ollut luonteeltaan yleistä ja mihinkään erityiseen alaan suuntautumaton. Jotta opiskelijat kokisivat kielenopiskelunsa

mielekkäämmäksi, on aiheellista suunnitella myös alkeisopetus mahdollisuuksien mukaan niin, että eri alojen opiskelijat pystyvät saamaan siitä hyötyä juuri omaa alaansa varten.

Myös alkeis- ja jatkokurssien suunnitteluun pitäisi kiinnittää erittäin suurta huomiota. Opiskelijat ovat aikuisia, ja heidän täytyy kokea kurssit mielekkäiksi, jotta heidän osallistumisensa olisi täysipainoista. Mielekkyys on sitäkin tärkeämpää mitä enemmän opiskelija kielenopiskelussaan kohtaa hänestä itsestään riippumattomia vaikeuksia: huono ajoitus, opiskelun päällekkäisyys, työesteet, perheestä aiheutuvat esteet. Mielekkyyttä selvästi lisää kurssien entistä selvempi ammattipainotteisuus, alkeiskursseja muuten vain kielestä harrastuksena kiinnostuneille ei kannattane juurikaan enää suosia korkeakoulutasolla

Nimenomaan aikuisopetuksessa on myös tavoitteiden määrittely ensiarvoisen tärkeätä. Tavoitteenasettelu on tärkeätä opiskelijan motivaatiolle: jos tavoitteet koetaan itselle mielekkäiksi ja mahdollisiksi saavuttaa, on opiskelumotivaatio suurimmaksi osaksi turvattu. Tällöin on tavoitteet usein asetettu yhteisten, opettajan ja opiskelijoiden välisten neuvottelujen tuloksena. Aivan liian usein on varsinkin kielten alkeis- ja jatko-opetuksessa jätetty tavoitteiden määrittely vain pintapuolisesti tehdyksi. Jos aikuinen opiskelija ei ole tietoinen sen kurssin tavoitteista, johon hän osallistuu, on varsin epätodennäköistä, että hänen motivaationsa on niin voimakas, että hän jaksaa kaikesta huolimatta käydä kurssinsa loppuun. Selkeästi ilmaistut tavoitteet palvelevat paitsi opiskelijan motivaation kohottamista, myös hänen oppimisensa arviointia. Jos tavoitteita ei ole määritelty, on oppimisen edistymisen arviointi mahdotonta.

Läheisesti opiskelun mielekkyteen ja opiskelijan motivaatioon liittyvät kysymykset oppimateriaalin tarkoituksenmukaisuudesta. Tässä asiassa olisi paljon tehtävää: oppimateriaaleja korkeakoulutasoiseen, aikuisten opiskelijoiden kielenopetuksen käytettäväksi ei juurikaan ole tarjolla.

Kaiken kaikkiaan, kielikeskuksien alkeis- ja jatkokielenopetukseen on aiheellista kiinnittää tosissaan huomiota. Tavoitteena tulee olla monipuolinen ja mielekäs opetus, motivoivine materiaaleineen ja menetelmineen.

Raija Markkanen

Englannin kielen laitos, Jyväskylän yliopisto

VII VAKKI-SEMINAARI VÖYRILLÄ

Tammi-helmikuun vaihteessa (31.1. - 1.2.) kokoontui Vöyrillä Vaasan korkeakoulun kielten laitoksen järjestämä erikoiskieliä ja käännösteoriaa käsittelevä seminaari. Osanottajia oli kolmisenkymmentä, joukossa erityisvieraana neuvostoliittolainen käännösteoreetikko Celij Chernov Moskovan yliopistosta.

Seminaari alkoi lauantaina professori Chernovin esitelmällä implisiittisyydestä tekstissä ja sen merkityksestä käännösteorialle. Professori Chernov erotti neljä inferenssilajia: puhtaasti kielellinen inferenssi, kognitiivinen inferenssi, tilanneinferenssi ja pragmaattinen inferenssi. Alkutekstin ja käännöksen välillä tulisi vallita samankaltaisuus kaikkien näiden inferenssin lajien suhteen (inferential compatibility). Tällä on vaikutusta ekvivalenssin määrittelyyn. Chernovin mukaan ekvivalenssi jakautuu ensinnäkin semanttiseen ja pragmaattiseen ekvivalenssiin; semanttinen edelleen komponentiaaliseen ja referentiaaliseen ekvivalenssiin. Näistä referentiaalinen ja pragmaattinen muodostavat yhdessä käsitteen sense-equivalence, joka on kontekstista riippuvainen. Näin ollen vain komponentiaalinen ekvivalenssi on kontekstista riippumatonta.

Käännösteoriaan palattiin eräissä muissakin seminaarin esitelmissä. Henrik Nikula käsitteli kysymystä, tulisiko kääntäjän vastuu ekvivalenssista tuoda mukaan käännösteoreettiseen keskusteluun, ja Rune Ingo käännösvastineen käsitettä ja sen eri tyyppejä. Kääntämiseen liittyivät myös Horst Bernhardtin ja Andreas Kellatatin esitelmä sanakirjojen käytöstä kääntäjänkoulutuksessa ja Sirkka-Liisa Tuomisen esitelmä subjektiivisen tyylin kääntämisestä.

Toinen, kääntämiseen läheisesti liittyvä aihepiiri oli kontrastiivinen kielen tutkimus, jonka alueella monet esitelmistä liikkuvat. Hannu Tommola esitelmöi venäjän ja suomen kielten syntaktisista yhtäläisyyksistä. Tuuli Forsgren selosti suomen ja ruotsin kieliä vertailevassa tutkimuksessaan käyttämiään, lähinnä kvantitatiivisia menetelmiä. Ulla Laurénin esitelmässä selviteltiin virheanalyysin avulla sitä, missä määrin kontrastiivisen tutkimuksen nk. vahva ja heikko hypoteesi pystyvät selittämään kaksikielisten oppilaiden virheitä.

Kieliä verrattiin myös useissa erityisalojen kieliin liittyvistä esitelmistä. Luise Liefländer-Koistinen vertasi esitelmässään suomalaisten ja saksalaisten puoluelehtien pääkirjoituksissa esiintyvää argumentaatiota. Dagmar Neuendorff esitteli saksalaisia ja suomalaisia lääketieteen tekstejä koskevaa tutkimusta, joka näyttää osoittavan, että ainakin tämän alan teksteissä on tekstistruktuureissa eroja kielten välillä. Krista Varantola ei verrannut eri kieliä, vaan tieteellisiä tekstejä ja

niiden popularisointeja, nimenomaan niitä strategisia muutoksia, joita tapahtuu siirryttäessä asiantuntijoille tarkoitettusta tekstistä sen popularisoituun versioon.

Muutamat erityisalojen kieliä koskevat esitelmät liittyivät näiden alojen sanastoon. Leena Lehto käsitteli yhtä sanaston aiheuttamaa lakitekstin käännös-ongelmaa: englannin kielen sanojen damage ja damages kääntämismahdollisuuksia suomen kieleen. Ilpo Tapani Piirainen puhui saksankielisen sanomalehdistön fraseologisesta, Seppo Lemponen jazzin sanastosta ja Anita Nuopponen terminologisen tutkimuksen taustoista.

Yleisempiä aiheeltaan olivat Sirpa Koirasen ja Antero Niemikorven esitelmät. Sirpa Koiranen käsitteli puheaktiteorian soveltamista kirjoitettuun kieleen. Hänen mielestään sen soveltaminen pitäisi olla mahdollista, koska kaikessa kommunikaatiossa, niin puhutussa kuin kirjoitetussa, on yhteisiä piirteitä. Antero Niemikorven aiheena oli kielen ekonomia, joka voidaan käsittää kielellisten keinojen ja viestinnän tehokkuuden väliseksi suhteeksi. Tämä ilmenee hänen mukaansa eri tekstilajeissa eri tavalla.

Seminaarin suosikkitermiksi nousi hedging, jonka ilmenemistä englannin-, saksan- ja suomenkielisissä filosofisissa teksteissä käsiteltiin Raija Markkasen ja Hartmut Schröderin esitelmässä. Esitelmän jälkeen miltei jokainen puhuja joko lisäili tai vähenteli 'väistelyjä' ja 'varauksia' omassa tekstissään. Tavallaan samaan teemaan liittyivät myös Christer Laurénin ja Marianne Nordmanin esittämät ideat kirjoittajan persoonan näkyemisestä tieteellisissä teksteissä. Ehkäpä joku analysoi näitä ilmiöitä Vöyrillä pidetyissä esitelmissä sitten, kun ne julkaistaan!

Hartmut Schröder
Korkeakoulujen kielikeskus

BERICHT ÜBER DAS KOLLOQUIUM "NEUE PERSPEKTIVEN DES FACH- BEZOGENEN FREMDSPRACHENUNTERRICHTS"

Hannover, 11. und 12. Dezember 1986

In seiner Eröffnungsrede wies der Veranstalter des Kolloquiums, Claus Gnutzmann (Lehrstuhl für 'Didaktik der englischen Sprache' der Universität Hannover), darauf hin, daß die Geschichte der Fachsprachenforschung als eine Disziplin der angewandten Linguistik noch relativ jung ist, und daß in einem besonderen Maße die 'Didaktik der Fachsprachen' als eine aktuelle und relevante Aufgabe verstanden werden sollte.

Vom Veranstalter eingeladen waren 16 Referenten, von denen 5 aus dem Ausland (Dänemark, Finnland und Österreich) kamen. Insgesamt hielt sich die Teilnehmerzahl des Kolloquiums bei etwa 30 in überschaubaren Grenzen, was vom Veranstalter auch so bezweckt war.

Die Beiträge wurden im Programm auf vier Rubriken verteilt. In der Rubrik 'Linguistische Grundlagen: Sprachvergleich, Textlinguistik, Psycholinguistik' wurden folgende Referate gehalten: "Syntaktisch-semantische Strukturen von Nominalphrasen im Sprachvergleich" (B. Handwerker), "Psycholinguistische Dimensionen der Fachsprachenanalyse" (K. Kohn), "Bausteine für Textbaupläne" (M. Sprissler) und "Aufstazttitel in englischsprachigen Fachzeitschriften" (C. Gnutzmann). Während Handwerker und Kohn aus dem Blickwinkel der Theorie und Praxis des Übersetzens Strukturen von Fachtexten untersuchten, gingen Sprissler und Gnutzmann eher von den Anforderungen des Fremdsprachenunterrichts aus, wobei beide insbesondere textlinguistische Aspekte diskutierten.

In der Rubrik 'Terminologie im Fachsprachenunterricht' wurden drei Beiträge gehalten: "Der Terminologielehre-Unterricht" (H. Felber, vorgelesen von C. Galinski), "Die Einbindung von Terminologie, Terminologiedokumentation und Dokumentation in den fachbezogenen Fremdsprachenunterricht" (C. Galinski) und "Die Terminologielehre als didaktisches Mittel im fachsprachlichen Unterricht" (H. Picht). Aspekte des Fremdsprachenunterrichts brachte hier insbesondere H. Picht in die Diskussion, der sich ausführlich mit der didaktischen Leistung der Terminologielehre beschäftigte.

Die meisten Beiträge wurden in der Rubrik 'Fachsprachliche Unterrichtspraxis: Konzepte, Erfahrungen, Bewertungen' gehalten: "Die Fortbildung von Ingenieuren in englischer Fachsprache und fachlicher Kommunikation in der Fremdsprache" (J. Draskau), "English für Fachverkäufer" (T. von Barnem), "Intensivkurse 'Diagonallesen'

- Russisch für Naturwissenschaftler und Ingenieure. Konzept und Erfahrung" (F. Wenzel), "Die fachsprachliche Analyse und Übersetzung juristischer Texte. Ein interdisziplinäres Lehrprojekt für Anglisten und Juristen" (O. Hartweg, D. Stark) und "Deutsch als Fremdsprachenphilologie und deutsche Fachsprachen. Eindrücke von einer Gastdozentur in Shanghai" (D. Hartmann). Neue Perspektiven für den fachbezogenen Fremdsprachenunterricht zeigten insbesondere die Beiträge von Draskau und Wenzel. Ausgehend von Erfahrungen an einer Handelshochschule zeigte Draskau Probleme mit verschiedenen Lernertypen auf und entwickelte eine 'Therapiestrategie'. Wenzel zeigte an einem bereits langjährig erprobten Konzept wie effektiv fachbezogener Fremdsprachenunterricht mit Postgraduierten gemacht werden kann, wenn bestimmte linguistische Vorarbeiten geleistet werden und die Interessen der Lernenden wirklich im Mittelpunkt stehen. Erwähnenswert ist auch der Beitrag von Hartweg/Stark (ein Jurist und ein Linguist), durch den noch einmal die Notwendigkeit einer fachwissenschaftlichen Fundierung der Sprachdidaktik zum Ausdruck gebracht wurde.

In der letzten Rubrik 'Textwissenschaftliche Analysen im fachsprachlich-didaktischen Kontext' wurden zwei Beiträge zur Problematik "Authentische Texte im 'fachsprachlichen Kontext'" (K. Hellwig) und "Authentische Texte im fachbezogenen Fremdsprachenunterricht" (K. Opitz) gehalten. Zwei weitere Beiträge beschäftigten sich wiederum mehr mit textlinguistischen Fragestellungen unter dem Aspekt ihrer Vermittlung im Fremdsprachenunterricht: "Zum Verhältnis von Sprache und Fach im fachbezogenen Fremdsprachenunterricht" (H. Schröder) und "Zur Analyse und Vermittlung der Textsorte Abstract" (H.-R. Fluck). Fluck stellte dabei am Beispiel der Textsorte 'Abstract' eine regelrechte 'Ausprägungsbreite' für eine konkrete Textsorte fest und forderte eine entsprechende Berücksichtigung im Unterricht.

Die hier nur kurz erwähnten Referate der Tagung werden demnächst in der Reihe 'Forum für Fachsprachen-Forschung' (Gunter Narr Verlag Tübingen) veröffentlicht, so daß eine nähere Besprechung der einzelnen Beiträge einer zukünftigen Rezension des Sammelbandes vorbehalten sei. Zur Tagung selbst sei aber noch angemerkt, daß bei dem zeitlichen Rahmen (insgesamt 8 Stunden für Vorträge und Diskussion) 16 Vorträge vielleicht doch zu viel waren. Es ergab sich jedenfalls der Rhythmus Vortrag: 20 Minuten und Diskussion: 10 Minuten, durch den interessante Diskussionen immer wieder unterbrochen werden mußten und ein 'roter Faden' zur Tagungsthematik "Neue Perspektiven des fachbezogenen Fremdsprachenunterrichts" eigentlich nicht hergestellt werden konnte. Ein wesentlicher Teil der Diskussion verlagerte sich so in die Tagungspausen und den Empfang im Fachbereich Erziehungswissenschaften, zu dem die Teilnehmer des Kolloquiums auch vom Vizepräsidenten der Universität Hannover und dem Dekan des Fachbereichs Erziehungswissenschaften begrüßt wurden. Wünschenswert für zukünftige Kolloquien bleibt, daß bereits im Plenum mehr Zeit für die Diskussion bereitgestellt wird, ohne die 'neue Perspektiven' einfach nicht denkbar sind. Evtl. könnte dafür

auch in der Programmstruktur Vorsorge getroffen werden, indem z.B. Podiumsgespräche zu zentralen Fragen aufgenommen werden.

Aus der Sicht von 'Deutsch als Fremdsprache' sei abschließend noch erwähnt, daß sich erstaunlich viele Beiträge (5 von 16!) ganz explizit auf Fachkommunikation in deutscher Sprache bezogen. Neben diesen Beiträgen sind aber auch andere, die sich auf Englisch oder Russisch beziehen für die Diskussion der Problematik des fachbezogenen Unterrichts Deutsch als Fremdsprache relevant. Insbesondere die Erfahrungen von Wenzel über Intensivkurse 'Diagonales Lesen' sollten aufgearbeitet und gegebenenfalls übertragen werden.

Dem Veranstalter des Kolloquiums sei an dieser Stelle nochmals für die Initiative gedankt, durch die die Diskussion sowohl in der Fachsprachenforschung als auch in der Fachsprachendidaktik ohne Zweifel wichtige Anstöße erhalten hat. Das Engagement des Veranstalters und seiner Mitarbeiterinnen sowie die ausgezeichneten Räumlichkeiten im Leibnizhaus, dem neuen Gästehaus und Tagungsort der Universität Hannover, ermöglichten insgesamt eine sehr angenehme Atmosphäre für den erfolgreichen Verlauf dieser interessanten Tagung.

Timo Sikanen

Korkeakoulujen kielikeskus

TAKO-OHJELMAKIRJASTO KORKEAKOULUJEN KIELIKESKUKSESSA

Tietokoneen hyväksikäyttö opetuksen apuvälineenä on herättänyt viime vuosina laajaa mielenkiintoa useissa maissa, etenkin USA:ssa ja Englannissa, ja nyt enenevässä määrin myös Suomessa. Kiinnostuksen laajuutta osoittaa se, että kokeiluja, tutkimusta ja koulutusta tehdään useilla tahoilla, toisaalta yksityisten asianharrastajien toimesta ja toisaalta mukana ovat korkeakoulujen laitokset, suuret yritykset, opetusministeriö, kouluhallitus ja ammattikasvatushallitus sekä eräät muut tahot rahoittajina ja toimeenpanijoina. Suomessa lienee menossa eräänlainen etsintävaihe, jossa uuden tekniikan suomaa mahdollisuutta selvitetään kaikilla mahdollisilla aloilla alkaen tukiopetuksesta ja koulun eri oppiaineista aina ammatilliseen ja tietotekniikan perehdyttämisopetukseen. Jonkinlaisen kuvan etsinnän etenemisestä antanee eräs tilasto USA:sta, jossa tietokoneen käytöllä opetuksessa on pitemmät perinteet. Electronic Learning -lehdessä (May/June 1986) keräämien tietojen mukaan vuoden aikana (16.3.1985 - 15.3.1986) kouluja varten julkaistiin 944 opetusohjelmaa,

jossa useimmat Iie:nkin ohjelmat toimivat. Laitteen iäkkydestä huolimatta ohjelma-
tuotanto näyttää jatkuvan ja saman sarjan koneet ovat käytössä useissa maissa USA:n
ulkopuolella. Laitoksen oman kokeilun tarpeisiin, josta on kerrottu Kielikeskus-
uutisissa 1/87 julkaistussa toimintasuunnitelman lyhennelmässä, valittiin Commodore
128, jolle sopivia opetusluokkia on Jyväskylän yliopistossa kaksikin. Kokoelman
edustavuuden kannalta on valitettavaa alalla vallitseva yhteensopimattomien merkkien
runsaus. Nyt esimerkiksi Englannin omiin brittiläisiin laitteisiin perustuva laaja
opetusohjelmatuotanto jää kokoelman ulkopuolelle, samoin kuin useat kotimaiset
kouluihin tarkoitettut ohjelmat. Kevään aikana Korkeakoulujen kielikeskuksen laite-
kanta monipuolistuu, kun laitokselle hankitaan IBM PC-yhteensopiva mikro, jolle tosin
opetusohjelmia on vähemmän. Edellä mainittu tilasto tukee USA:laisen ohjelmiston
osalta tehtyä laitevalintaa, sillä mainituista 944 opetusohjelmasta 73 % toimii Apple
II-sarjan koneilla, 26 % IBM yhteensopivilla ja 23 % Commodorella. Muiden merkkien
osuudet vaihtelevat 2 - 11 %. Muista koulujen ohjelmista eniten (41 %) toimii IBM
PC:llä. Laitteistovalikoimaa joudutaan taloudellisten resurssien sallimissa rajoissa
pohtimaan uudelleen teknisen kehityksen ja tietokoneavusteisen opetuksen tutkimuksen
ja sovellusten kehittymisen myötä, samalla kun laitoksen osallistumista tako-
opetuksen kehittämiseen muutenkin suunnitellaan. Kaikkia käytössä olevia laitteita ja
ohjelmia ei ole mahdollista eikä tarpeenkaan hankkia kokoelman toimintaideasta
johtuen. Sen sijaan pyritään siihen, että erilaisten teknillisten ja opetuksellisten
ratkaisujen, kuten vuorovaikutteisen äänite- ja videomateriaalin esittely ja kokeilu
mahdollistuu. Tällä hetkellä kokoelma sisältää ohjelmia yhteensä runsaat 50 USA:sta,
Saksasta, Englannista ja Suomesta. Joukkoon sisältyy sekä näytteitä että kokonaisia
opetusohjelmia useista kielistä edustaen tavallisimpia harjoitustyyppejä. Luettelo
ohjelmista on tämän artikkelin lopussa.

Ohjelmakirjaston käyttö joudutaan rajoittamaan Korkeakoulujen kielikeskuksen
tiloihin ja erityistapauksissa laitoksen järjestämiin koulutustilaisuuksiin, joiden
yhteydessä voidaan tutustumismahdollisuus järjestää. Korkeakoulujen kielikeskus ei
siis välitä, lainaa, myy eikä kopioi hallussaan olevia ohjelmia. Kiinnostuneille
voidaan antaa lisätietoja ohjelmista ja jatkossa tullaan mielenkiintoisia ohjelmia ja
niissä käytettyjä ratkaisuja esittelemään ja arvioimaan Kielikeskusuutisissa.
Kokoelman edelleen kehittämiseksi vastaanotamme mielellämme vihjeitä hankittavista
ohjelmista, ohjelmälähteistä ja ajatuksia kokoelman kehittämiseksi niin, että se
parhaiten palvelisi alan kehitystyötä tekeviä.

Korkeakoulujen kielikeskuksen tako-ohjelmat		5.3.1987	
Blossom	ranska	Gessler	A
Giant World	englanti	Gessler	A
Bilder Raten	useita	Langenscheidt	A
Comment Dit-on?	ranska	Lingo Fun	A
Como di dice	italia	Lingo Fun	A
Como se dice?	espanja	Lingo Fun	A
Dasher Drills for Deutsch Heute: Gr	saksa	Conduit	A
Dasher Drills for Prego!	italia	Conduit	A
Eine Reise Durch Deutschland	saksa	Langenscheidt	A
English: Basic Mechanics	englanti	Conduit	A
Four-Letter Words	englanti	Conduit	A
French 64	ranska	Dynamite Software	C
French Grammar Computerized I	ranska	Lingo Fun	A
French Grammar Computerized II	ranska	Lingo Fun	A
Fritz goes to School	saksa	Gessler	A
German 64	saksa	Dynamite Software	C
German Grammar Computerized I	saksa	Lingo Fun	A
Grammar Mastery - Series A,B,C	saksa	The Regents/ALA	A
Hansi	saksa	Langenscheidt	A
Italian Grammar Computerized	italia	Lingo Fun	A
Latin Grammar Computerized - I	latina	Lingo Fun	A
Le Grand Concours	ranska	Lingo Fun	A
Le Prisonnier	ranska	The Professor	A
Lecciones de Espanol	espanja	Conduit	A
Poker Parat	saksa	Gessler	A
Quo modo dicis	latina	Lingo Fun	A
Russian Grammar Computerized	venäjä	Lingo Fun	A
Sanaralli: Englanti 1	englanti	Kielinauhhat ky	C
Snooper Troops	saksa	Gessler	C
Spanish Grammar Computerized I	espanja	Lingo Fun	A
Spanish Grammar Computerized II	espanja	Lingo Fun	A
Storyboard Plus	englanti	Wida Software	A
Tag und Nacht	saksa	Langenscheidt	A
The German Contest levels 1 and 2	saksa	Lingo Fun	A
The Spanish Contest	espanja	Lingo Fun	A
Treenari: Ruotsi	ruotsi	Kielinauhhat ky	C
Vocabulary Mastery - Series A and B	englanti	The Regents/ALA	A
Wie sagt man?	saksa	Lingo Fun	A
Wörter Rennen	saksa	Langenscheidt	A
The French Mistress Levels A & B	ranska	Kosmos Software	C
The German Master - Levels A & B	saksa	Kosmos Software	C
Pilot		Commodore Electro	C
Crossword Magic		Gessler	C
Dasher: Answer Processor		Conduit	A
Foreign Language Questionnaire Gener		The Professor	A
Multi-Lingual Criss-Cross Word		The Professor	A
Multi-Lingual Word-Game		The Professor	A
Multi-Lingual Word-Maze		The Professor	A
Passport - a courseware creator		Gessler	A
The Great Creator		The Professor	A
Sensible Grammar	englanti	Sensible Software	A
Sensible Speller	englanti	Sensible Software	A

Sabine Ylönen
Korkeakoulujen kielikeskus

ELS OKSAAR ÜBER "PRINZIPIELLES ZUR INTERFERENZFORSCHUNG"

Am 12.11.1986 hielt Els Oksaar eine Gastvorlesung an der Universität Jyväskylä zum Thema Interferenzforschung. Die gebürtige Estin lehrt seit 20 Jahren in der Bundesrepublik Deutschland und ist Ordinaria für Allgemeine und Vergleichende Sprachwissenschaft an der Universität Hamburg. Im Folgenden wird eine kurze Zusammenfassung ihres Vortrages gegeben.

Einleitend stellte Els Oksaar fest, daß obwohl bereits Hugo Schuchardt 1886 Sprachmischung und Sprachkontakt untersuchte, Sprache in der Linguistik weitgehend isoliert betrachtet worden sei. Den Menschen als Herz der Sprache habe man dabei vergessen. Sprache sei jedoch nicht nur Ausdrucks- und Kommunikationsmittel, sondern auch Identitäts- und Identifikationsfaktor (das Kind erwerbe mit der Sprache immer auch die Verhaltensweisen einer Gruppe).

Ausgangspunkt für Els Oksaars Untersuchungen waren folgende methodische Prinzipien der Sprachanalyse: 1. das Prinzip der Ganzheit und des Teilganzen von Sprache, 2. das Prinzip der Dynamik und Variation und 3. das Prinzip der Heterogenität (der von Chomsky in seiner Transformationsgrammatik verwendete Begriff der Homogenität wurde als unhaltbar bezeichnet). Nach dem 3. Prinzip sind Interferenzen also etwas "ganz Normales" bei mehrsprachigen Individuen, wenn sie mit anderen Mehrsprachigen gleicher sprachlicher Konstellation kommunizieren.

Els Oksaar definierte linguistische Interferenzen als Abweichungen von den phonetischen und phonemischen, morphologischen und semantischen Konventionen einer Sprache, eines Dialekts oder Soziolekts durch den Einfluß eines anderen Ausdruckssystems. Der Begriff Interferenz wird dabei wertneutral gebraucht.

Der Untersuchungsansatz Els Oksaars sah wie folgt aus: insgesamt wurde in ihrem Langzeitprojekt die Sprachentwicklung von 100 Familien mit je zwei Kindern, von denen mindestens eins im Schulalter war, 12 Jahre lang untersucht. Es handelte sich dabei um jeweils 20 estnische Familien, die in Schweden, Kanada, den USA und Australien lebten sowie um 20 in Australien lebende deutsche Familien. Die Sprachentwicklung unter dem Gesichtspunkt der auftretenden Interferenzen wurde also zwischen dem Estnischen und Schwedischen, dem Estnischen und Englischen sowie dem Deutschen und Englischen untersucht. Auftretende Interferenzen bei Fragen wie: "Duzen oder Siezen?", "Wie lange sieht man sich in die Augen (wenn überhaupt)?" oder "Kann man

sich nach dem Alter eines Fremden erkundigen?" gehören in den Bereich der situationalen Interferenzen. Es handelt sich dabei um Abweichungen von den pragmatischen Konventionen der Situationen, in welchen die kommunikativen Akte stattfinden, und zwar durch den Einfluß der Konventionen anderer Kulturen.

Untersuchungsmedium war also die Kombination Individuum - Sprache - Gruppe. Bisher wurden Grundprobleme der Sprachwissenschaft überwiegend nur vom monolingualen Aspekt der Sprache untersucht. Angesichts der Tatsachen, daß über 70 % der Weltbevölkerung mit mehr als einer Sprache aufwächst und über 80 % aller Schulkinder Unterricht in einer anderen als ihrer Muttersprache hat (!) und daß Interferenzen bei allen zweisprachigen Menschen produziert werden, müssen funktionale und kreative Aspekte von heutiger linguistischer Forschung mehr berücksichtigt werden (und nicht nur normative und puristische).

Für die Beschreibung einer Interferenz zieht Els Oksaar folgende Kriterien heran: Interferenztypen (linguistische und situationale Interferenzen), Grade der Interferenz und die Möglichkeiten der Kodeumschaltungen (Wechsel von einer Sprache in die andere).

Um linguistische Interferenzen handele es sich z.B., wenn eine andere grammatische Kategorie in das Sprachsystem aufgenommen wird, die in das eigene System paßt. Ausschlaggebend kann z.B. ein soziolinguistischer Einfluß sein. Sängeriⁿ heißt im Estnischen laulajanna, der Suffix -anna stammt aus dem Gotischen. Heute wird auch der aus dem Finnischen stammende Suffix -tar benutzt, wobei die neue Variante laulajatar "feiner" klingt. Die Aufnahme von Fremdwörtern, u.a. Lehnwort wird, von Els Oksaar ebenfalls in den Bereich der linguistischen Interferenzen eingeordnet.

Interessant sei es vor allem, nach den Ursachen für die auftretenden Interferenzen zu fragen. Handelt es sich z.B. um Snobbismus oder Bezeichnungsnot? In welchen Situationen und wieviel wird übernommen (Lehnprägung, Lehnbildung, Lehnsyntax usw.)? Wer setzt wann, wo, warum und mit welchem Effekt Lehnwort ein und wie werden Gruppenbeziehungen dadurch beeinflußt (Sprache verbindet und trennt!)?

Nach Els Oksaar (On code switching. An analysis of bilingual norms, 1974) verfügen Zweisprachige außer über L1 und L2 mit ihren Varianten noch über eine von diesen beiden beeinflusste LX mit ihren Varianten. Dementsprechend gäbe es neben den Kulturen 1 und 2 eine von diesen beeinflusste Kultur X.

Els Oksaars Untersuchungen ergaben, daß die Sprecher die verschiedenen Interferenztypen dieser Sprache X in Abhängigkeit von den sozialen Beziehungen zu den Hörern wählten. Mit guten Freunden und Bekannten wurden vorwiegend integrierte Transfers angewendet, flüchtigen Bekannten und Unbekannten gegenüber wurden unintegrierte Transfers, Lehnübersetzungen und Lehnschöpfungen eingesetzt. (Integration bedeutet hierbei, daß die Immigranten beim Erwerben von L2 Bereiche ihrer ursprünglichen Kultur behalten.)

Es handle sich also immer um einen individuenbezogenen Forschungsansatz, bei dem man untersucht, wie der Sprecher sich auf den Hörer einstellt, und zwar nicht nur verbal, sondern auch nonverbal durch Mimik, Gestik usw.; diese wiederum sind kulturbedingt.

Kultureme, die durch Behavioreme realisiert werden, bestimmen soziokulturelle Verhaltensweisen (z.B. Wertorientierungen und Emotionalität). Behavioreme können nonverbal (Blick, Mimik, Gestik, Körpersprache), extraveral (Zeit, Raumabstand) und verbal (schließt auch parasprachliche Elemente wie Tonhöhe, Lautstärke oder Wärme der Stimme ein) sein.

Situationale Interferenzen können nach Els Oksaar zu Sprachkonflikten führen. Wenn z.B. ein Schwede auf die Einladung eines Deutschen mit ernstem Gesicht nach einer Pause mit ja antwortet, wird das von dem Deutschen als Zögern und Gleichgültigkeit oder Distanz ausgelegt, weil er von den nonverbalen und parasprachlichen Erwartungshaltungen des deutschen Behaviorems ausgeht.

Auf Komplimente wie "Haben Sie aber ein schönes Kleid!" gibt es in Nord- und Osteuropa i.d.R. nur drei Antwortmöglichkeiten: 1. "Es ist schon alt.", 2. "Es war ganz billig." und 3. "Ich habe es selbst genäht.", während man sich in gewissen Teilen von Westeuropa und Amerika bedankt.

Längere Sprechpausen sind im deutschen Sprachraum peinlich, in Skandinavien höflich und durchaus kommunikativ.

Je besser jemand eine Zweitsprache beherrscht, desto mehr Wissen über Kultureme erwarten die Muttersprachler von ihm. Unwissen und abweichendes Verhalten auf diesem Gebiet werden dem Immigranten als Ausländer weniger leicht verziehen als grammatische Fehler. Sprachkontakte führten also häufig auch zu Sprachkonflikten, und Sprachbarrieren seien also häufig auch Kulturbarrieren. Diese zu erkennen und abzubauen, um somit schwierige Mißverständnisse und Vorurteile zwischen Angehörigen verschiedener Völker einzuschränken, sollte durch einen individuumzentrierten Forschungsansatz angestrebt werden (s.a. E. Oksaar: Spracherwerb - Sprachkontakt - Sprachkonflikt im Lichte individuumzentrierter Forschung, 1984).

Es bleibt zu hoffen, daß der Vortrag Els Oksaars auf den sprachzentrierten Ansatz in Lehre und Forschung der germanistischen Institute Finnlands nicht ohne Wirkungen bleibt.

Pirjo Valokorpi
Joensuun yliopiston kielikeskus

PUHEVIESTINNÄN OPETTAJIEN SEMINAARI MEKRIJÄRVELLÄ 28.2. - 1.3.1987

Hyvin varhain Kalevalan päivän aamuna saapui joukko unisia naisia etelästä, pohjoisesta ja lännestä Joensuun rautatieasemalle. Kaikki edellisessä tapaamisessa mukana olleet miessukupuolen edustajat olivat jättäytyneet pois. Joensuun yliopiston tarjoaman aamukahvin jälkeen linja-auto suuntasi kulkunsa Karjalan laulumaille - Ilomantsin Mekrijärvelle.

Automatkan aikana selvitettiin käytännön asiat: muutokset ohjelmassa ja majoituksen järjestäminen. Samalla vaihdettiin viimeiset kuulumiset. Esittelykierroksen aikana kävi ilmi, että joukossamme oli uusia opettajia: Mirja Hurskainen Joensuun yliopiston kielikeskuksesta, Mirja Kontio Kuopion yliopiston kielikeskuksesta, Tarja Korhonen Joensuun yliopiston kielikeskuksesta ja Kristiina Suihko Jyväskylän yliopiston OKL:stä. Aikaisemmista tapaamisista tuttuja olivat: Kaarina Heiska Helsingin teknillisestä korkeakoulusta, Helena Kangasharju Helsingin kauppariikoulusta, Jaana Katajamäki Jyväskylän yliopistosta, Mirja Laakso Kuopion yliopiston kielikeskuksesta, Merja Niemi Jyväskylän yliopistosta, Kati Parviainen Helsingin yliopistosta, Eeva Pitkälä-Kallio ja Maritta Stoor Jyväskylän yliopiston kielikeskuksesta, Ulla Varmola Lapin korkeakoulun kielikeskuksesta ja Pirjo Valokorpi Joensuun yliopistosta.

Asetuttuamme taloksi Mekrijärven tutkimusasemalle ja ravittuamme ruumiimme aloitimme työskentelyn. Joensuun yliopiston kielikeskuksen johtaja Hilka Stotesbury toivotti kaikki tervetulleiksi ja kertoi Joensuun yliopiston kielikeskuksen toiminnasta. Kati Parviainen johdatti meidät varsinaiseen tapaamisen aiheeseen eli puheviestinnän opetuksen ongelmiin. Hän selvitteli puhetekniikan opettamista eri teorioiden taustaa vasten. Behavioristisen lähestymistavan mukaan yhteiskunta sanelee myös puhetekniikan opetuksen tavoitteet ja opetus keskittyy ulkoisen toiminnan palkitsemiseen. Humanistinen teoria perustuu yksilöön, joka itse kokee esim. syvähengityksen ja toimii sen mukaan. Kolmas lähestymistapa on kognitiivinen teoria, jossa edelleen yksilö ja hänen oma kokemuksensa on lähtökohtana, mutta tärkeintä on aivoissa tapahtuva prosessi, joka tuottaa behavioristien tarkasteltavaksi ulkoisen reaktion - vaikkapa "oikean" r-äänteen. Alustus synnytti vilkkaan keskustelun, jota jatkettiin myöhemmin illalla ja vielä seuraavana päivänä ja todennäköisesti vielä

seuraavassa tapaamisessakin. Totesimme tällaisen perusteita luotaavan keskustelun tarpeellisemmaksi kuin yksittäisten pintatason ongelmien tarkastelemisen. Välillä Kati laittoi muut osanottajat oppilaan rooliin ja virkisti meitä kaikkia teettämällä joitakin puhetekniikan harjoituksia.

Maukkaan aterian jälkeen saapui Joensuun yliopiston suomen kielen lehtori Simo Hämäläinen esittelemään käsityksiään sociolingvistiikan ja puheviestinnän yhteyksistä. Perehdyimme mm. eri alueiden tapakulttuuriin ja sen ilmenemiseen puheessa. Kaikkien mielestä sociolingvisti ja puheviestijä tukevat toinen toistaan yhteisen tutkimuskohteen ongelmien ratkaisuisissa.

Nautittuamme kahvit vierailijamme seurassa teimme kävelyretken lähellä sijaitsevan Simana Sissosen kotitalon luo. Kaunis auringonpaiste pohjoiskarjalaisessa maisemassa valui päällemme mennessä, tullessa hyinen viima. Mieli virkistyneenä jatkoimme keskustelutaidon osa-alueiden ja niiden opetukseen liittyvien ongelmien parissa vielä pari tuntia.

Päivällisen jälkeen seurasi ensimmäinen ohjelmoimaton hetki, jonka jokainen käytti omien mielihalujensa mukaan nukkumalla, keskustelemalla, ulkoilemalla tai valmistamalla kipsinaamioita Tarjan opastuksella. Saunan jälkeen keskustelu jatkui takahuoneessa uuden ajan talvi-illan tarinoiden merkeissä.

Seuraavana aamuna jatkettiin illalla virinneistä aiheista. Ohjelma oli suunnitelmien mukaisesti väljä juuri sitä varten. Ongelmista ehkä tärkein oli yhteisen tutkijan saaminen Korkeakoulujen kielikeskukseen. Useimmilla muilla kielikeskusten opetusaloilla on tutkija Korkeakoulujen kielikeskuksessa. Tarpeelliseksi katsottiin nimenomaan kaikkien puheviestinnän opettajien opetusta avustava henkilö, joka esimerkiksi valmistaisi ja kokoaisi opetusmateriaalia, joka keskitetysti pystyisi kokoamaan kaiken mahdollisen puheviestintään liittyvän kirjallisuuden - etenkin uusimmat tutkimusraportit. Tätä tutkijan virka-asiaa ajamaan perustimme toimikunnan, johon kuuluvat Merja Niemi Jyväskylästä, Mirja Laakso Kuopiosta ja Pirjo Valokorpi Joensuusta. Toimikunnalle annettiin tehtäväksi toimia pikaisesti ja raportoida asiasta muille puheviestinnän opettajille syksyllä Joensuussa järjestettävillä Puheviestinnän päivillä.

Toinen keskustelua herättänyt asia oli puheviestinnän opetuksen asema tulossa olevan tutkintojen uudelleen mitoituksen yhteydessä. Helena Kangasharju suostui valmistelemaan yhteistä lausumaa. Keskustelu oli niin innokasta, että suunniteltu laskiaissunnuntain mäenlasku "unohtui" ja päätimme lähes nelituntisen keskustelun Mekrijärven emännän valmistamalla "viimeisellä aterialla". Kotimatalle lähdettiin kauniissa auringonpaisteessa. Jäämme kaikki odottamaan seuraavaa tapaamistamme, jonka emäntänä toimii Kati Parviainen.

Helena Valtanen
Korkeakoulujen kielikeskus

TESTAUSTYÖRYHMÄN KOKOUS JYVÄSKYLÄSSÄ 5. - 6.3.1987

Kielikeskusten englannin opettajien tapaamisessa viime syyskuussa Konnevedellä perustettiin työryhmä pohtimaan uusia tekstinymmärtämisen mittaustapoja. Työryhmän jäseniksi valittiin Anna Mauranen (Helsingin yliopiston kielikeskus; äitiyslomalla), Marga Margelin (Joensuun yliopiston kielikeskus), Marianne Kiekara (Kuopion yliopiston kielikeskus), Anne Räsänen (Jyväskylän yliopiston kielikeskus) ja Pertti Tanhuanpää (Tampereen yliopiston kielikeskus) sekä Korkeakoulujen kielikeskuksesta Ari Huhta, Eva May ja Helena Valtanen. Samalla päätettiin pyytää englannin opettajilta koeteksteiksi soveltuvia eri alojen tekstejä, joita saatiinkin syksyn aikana melko runsaasti.

Työryhmä kokoontui viime joulukuussa valitsemaan lähetetyistä teksteistä sopivimmat jatkokäsittelyä varten. Hyväksytyistä teksteistä on maksettu pieni korvaus ne lähettäneille opettajille. Työryhmän jäsenet laativat tekstien pohjalta erityyppisiä tekstinymmärtämisen testejä, joita kokoonnuttiin käsittelemään 5. - 6.3. Korkeakoulujen kielikeskukseen. Muutamia valmistuneista testeistä on tarkoitus kokeilla jo tänä keväänä kielikurssien loppukokeiden yhteydessä. Uusien testityyppien laajempi kokeilu aiotaan järjestää ensi syksynä alkukokeiden yhteydessä siten, että kokeet koostuvat kolmesta monivalintakysymyksin varustetusta tekstistä ja yhdestä tai kahdesta uusimuotoisin tehtävin varustetusta tekstistä. Vertaamalla uusia tehtäviä standardoituihin monivalintatehtäviin saadaan tutkimustietoa niiden toimivuudesta.

Työryhmän tavoitteena on kehittää kokeilujen pohjalta sellaisia kokeiden prototyyppejä tai mallikokeita, joita opettajat voisivat käyttää malleina laatiessaan testejä omille erikoisalojen opiskelijoilleen. Näitä tekstinymmärtämisen mallikokeita voisivat käyttää apuna muutkin kuin englannin opettajat omia kokeita laatiessaan. Samalla syntyy myös uusien standardoitujen englannin tekstinymmärtämisen testejä, joita voidaan yhdistää eri alojen kielikokeisiin.

Lähempiä tietoja työryhmän toiminnasta antavat ryhmän jäsenet omissa kielikeskuksissaan ja Korkeakoulujen kielikeskuksessa Ari Huhta (941-292 886) sekä Eva May ja Helena Valtanen (941-292 884).

KIRJAKATSAUS - BOOKS BRIEFLY

Sirkka Hirsjärvi, Pirkko Liikanen, Pirkko Remes & Paula Sajavaara:

TUTKIMUS JA SEN RAPORTOINTI

Helsinki, 1986. 169 s.

Tutkimus ja sen raportointi on kirjoittajien mukaan tarkoitettu "oppaaksi ja avuksi niille opiskelijoille, jotka laativat tutkielmia kasvatus- ja yhteiskuntatieteiden alueelta", ja teoksen eräänä tavoitteena on ollut tieteellisessä raportoinnissa hyväksi havaittujen käytänteiden vakiinnuttaminen. Tuloksena syntynyt selkeästi jäsenelty ja huolellisesti laadittu opaskirja soveltuu apuvälineeksi muillekin tutkimuseloiteita tai tieteellisiä raportteja laativille, alasta riippumatta.

Kirja jakautuu kahteen osaan, joista ensimmäinen käsittelee tutkimusprosessia ensisijaisesti empiirisen tutkimuksen näkökulmasta ja toinen tutkimuselosteiden laadintaa. Vaikka ensimmäinen osa keskittyykin kasvatus- ja yhteiskuntatieteellisten alojen tutkimukseen, sieltä löytyy hyödyllistä tietoa muidenkin alojen opiskelijoille ja tutkijoille, esimerkiksi tietojen keruusta (kirjallisuushaut ja tietokantojen käyttö: KATI, KOTI, KAUKO; ERIC, EUDISED) sekä yleistietoa tutkimuksen suunnittelusta, suorittamisesta ja tulosten analysoinnista.

Kirjan toinen osa alkaa tutkimuselosteiden yleisellä tarkastelulla, missä käydään lävitse tieteellisen raportin yleisesti noudatettu jäsentely. Toisessa luvussa käsitellään kirjoittamista prosessina ("Ajattele - suunnittele - kirjoita - muokkaa") ja annetaan käytännönläheisiä neuvoja esimerkiksi kirjoittamisen yhteen hankalimmista vaiheista, alkuunpääsemiseen. Tyyliä ja kieliasua tarkastellaan Wittgensteinin tunnetun lauseen: "Minkä ylipäänsä voi sanoa, sen voi sanoa selvästi, ja mistä ei voi puhua, siitä on vaiettava." toimiessa mottona; keskeisiä käsiteltyjä asioita luvussa ovat hyvä asiatyyli, luettavuus, tekstin selkeys ja ilmaisuuden täsmällisyys. Tämän jälkeen siirrytään kirjoittamiseen liittyviin muodollisiin seikkoihin, kuten lyhenteiden ja välimerkkien käyttöön sekä otsikoiden ja sisällysluettelon laadintaan. Erilaisten taulukoiden ja diagrammien laatimista ja niiden käyttöä tekstin selvittäjänä käsitellään laajasti, ja oman lukunsa saavat myös tekstiviitteet, lähde- luettelon laadinta, liitteet sekä tutkimusraportin ulkoasu.

Kirjan lopussa on hyvä yhteenveto käsikirjoituksen tarkistamiseen liittyvistä asioista, jotka on otettava huomioon lopullista versiota tehtäessä. Käteviä tarkistuslistoja annetaan myös raportin rakenteen, kieliseikkojen, sananvalinnan ja

virkerakenteen tarkistamista varten. Marginaalissa olevat viitteet helpottavat asioiden löytämistä ja hyvät esimerkit valaisevat kirjoittajien käsittelemiä asioita. Kirjan lopussa on laaja asiahakemisto ja liitteenä on esimerkkejä taulukoista, sisällysluettelosta ja tutkimusluvan hankkimisesta sekä tietoa pro gradu -tutkielman arvioinnista. Ulkoasultaan kirja on selkeästi jäsenelty ja miellyttävälukuinen.

Helena Valtanen

Claus Köhler:

VERBEN IN DEUTSCHSPRACHIGEN FACHTEXTEN - SUPPLEMENTVERBEN

Die Sektion Angewandte Sprachwissenschaft und das Institut für Deutsche Fachsprache der Technischen Universität Dresden geben seit kurzem eine neue offene Reihe von linguistischen und didaktisch-methodischen Arbeitsberichten unter dem Titel "Fachsprache - Fremdsprache - Muttersprache" heraus. Das erste Heft, verfaßt von Claus Köhler, dem Direktor des Instituts für Deutsche Fachsprache, beschäftigt sich mit Verben in Funktionsverbgefügen und freien Fügungen. Es setzt die früheren Untersuchungen von Köhler zum Verbgebrauch in technischen Fachtexten fort.

Verbal-nominale Fügungen, d.h. Funktionsverben zusammen mit Verbalsubstantiven werden allgemein für ein grundlegendes Merkmal der Fachsprache gehalten. Für Köhler enthält diese Beobachtung zwei Fehler. Erstens würden so alle "inhaltsarmen" Verben undifferenziert unter "Funktionsverb" zusammengefaßt. Köhler stellt in seiner Arbeit überzeugend dar, daß die von ihm vorgebrachte Kritik hier am Platze ist. Zweitens meint Köhler, daß Texte nur unzureichend analysiert worden sind, was zur Überwertung der Funktionsverben geführt hat.

Köhler plädiert für eine differenzierte Betrachtung der Nominalisierung. Die Sprache entwickle sich ständig und so gäbe es unterschiedliche Grade der Lexikalisierung bei den verbal-nominalen Fügungen. Köhler will den Verben in freien Fügungen mit Verbalsubstantiven mehr Aufmerksamkeit widmen. Er nennt diese Verben Supplementverben. Für die Begrenzung der freien Fügungen von den eigentlichen Funktionsverbgefügen führt Köhler mehrere positive und negative Kriterien an, die aber nichts wesentlich Neues enthalten.

Die Analyse besteht aus der Beschreibung der realen Kombinationen von Verbal-substantiven und Ersatzverben in Fachtexten. Zunächst folgt eine quantitative Beschreibung. Insgesamt 3600 Belegsätze aus 81 Texten wurden analysiert, in 44 % der Sätze enthielt das Prädikat ein Verbalsubstantiv. Das Verhältnis zwischen Funktionsverbgefügen und freien Fügungen war 1:8. Weitere Bestätigung für die Wichtigkeit der freien Fügungen in Fachtexten folgt aus der Semantik der Verbalsubstantive: In Funktionsverbgefügen gehörten sie zu 23 % zu der fachwissenschaftlichen Lexik, in freien Fügungen dagegen zu 60 %.

Nach diesen Angaben folgt die Beschreibung der Supplementverben. Die wichtigsten von ihnen werden in semantischen paradigmatischen Gruppierungen vorgestellt, so z.B. die Verben eines beginnenden Existierens/Verlaufens und des Bewirkens eines andauernden Existierens/Verlaufens. Köhler benutzt bei der Beschreibung Prozessoren (adesse, caus), Prozeßmodifikatoren (incep, transform usw.) und Definitoren (z.B. det = determinierend, rep = wiederholt), die er von Schenkel übernommen hat. Da Köhler jede Gruppe auch mit einer Paraphrase charakterisiert (z.B. "Der Beginn der Existenz (des Verlaufes) wird bezeichnet"), kommt es hier zur doppelten Information. Die semantischen Charakteristika zu den verbalsubstantivischen Kontextpartnern sind neben den syntaktisch-morphologischen Angaben grob vorgestellt, z.B. Sn = Vorgang/Zustand, meistens aber nur Sn = ohne Beschränkungen. Jedem Verb ist ein Anwendungsbeispiel, vor allem aus dem naturwissenschaftlichen und technischen Bereich, beigegeben. So entsteht eine Liste von Supplementverben, die für die Gestalter von Lehrmaterialien äußerst nützlich sein kann.

Zum Vergleich gibt Köhler am Ende noch ein Verzeichnis der Funktionsverbgefüge des untersuchten Korpus an. Diese Liste zeigt, daß manche Verben sowohl als Funktions als auch Supplementverb vorkommen (z.B. kommen zu), was natürlich aus den unterschiedlichen Lexikalisierungsgraden folgt.

Köhler leistet mit dieser Arbeit einen dem Umfang nach recht bescheidenen aber inhaltlich sehr interessanten und überzeugenden Beitrag zu der Forschung des Nominalstils. Eine besondere Leistung liegt in der klaren Praxisorientiertheit der Arbeit; sie will dem fachbezogenen DaF-Unterricht dienen, ist aber jedem Lehrer zu empfehlen.

Marja Punkki

HAETTAVANA - VACANCIES

KORKEAKOULUJEN KIELIKESKUKSESSA

on avoinna 1.8.1987 alkaen

TUTKIJAN (2) työsopimussuhteinen toimi.

Tutkijalta edellytetään ylemmää korkeakoulututkintoa, usean vuoden kokemusta tutkimustehtävissä sekä kykyä suorittaa itsenäisiä tutkimustehtäviä ja tutkimuksen suunnittelutehtäviä.

Hakemukset osoitetaan Jyväskylän yliopistolle ja toimitetaan Jyväskylän yliopiston kirjaamoon 30.4.1987 mennessä. Lisätietoja antaa Liisa Löfman, puh. (941) 292 880.

LAPPEENRANNAN TEKNILLISESSÄ KORKEAKOULUSSA
julistetaan haettavaksi seuraavat
virat ja toimet

Kielikeskus

lehtorit (ylim.) A20, 1.9.1987 alkaen

- englannin kieli
- ruotsin kieli (eduksi tekniikan ja talouselämän tuntemus)

- *) Toimet ovat sellaisia ulkomaalaisille tarkoitettuja lehtoraat-
teeja kuin kelpoisuusasetuksen (1011/86) 10 §:ssä on tarkoitettu,
eli hakijalla on opetettava kieli äidin- ja sivistyskielenään tai
muutoin hallitsee sitä syntyperäisen tavoin.

Kielitaidosta ja muusta kelpoisuudesta virkoihin ja toimiin on säädetty
asetuksessa teknillisten korkeakoulujen virkojen kelpoisuusehdoista sekä
viran haltijoiden tehtävistä (1011/86) ja korkeakoulun lehtori-, yliassis-
tenti- ja assistenttijohtosäännössä.

Hakemus osoitetaan korkeakoulun hallitukselle ja se on toimitettava vii-
meistään 30.3.1987 viraston aukioloaikana hallintovirastoon, PL 20,
53851 Lappeenranta. Hakemukseen on liitettävä kelpoisuutta osoittavat
asiakirjat.

Lisätietoja antaa ao. alan professori tai apulaisprofessori, kieli-
keskuksen osalta keskuksen johtaja, puh. (953) 275 70.

27.2.1987 Hallintovirasto

- *) Toimia voivat hakea myös Suomen kansalaiset, jotka täyttävät
tässä kohdassa määritellyt kielitaitovaatimukset.

SPRÅKCENTRUM VID VILLMANSTRANDS
TEKNISKA HÖGSKOLA LEDIGFÖRKLARAR
TVÅ LEKTORAT:

1. ett lektorat i engelska
2. ett lektorat i svenska

Den sökande måste ha språket i fråga som modersmål eller eljest behärska
språket som en infödd. Den sökande borde också ha erfarenhet av under-
visning i engelska respektive svenska vid högskola eller annan läro-
inrättning för vuxenutbildning. Kunskaper inom teknologi och handel
räknas som extra meriter.

THE LANGUAGE CENTRE OF LAPPEENRANTA
UNIVERSITY OF TECHNOLOGY INVITES
APPLICATIONS FOR TWO LECTURERSHIPS

1. in English and
2. in Swedish

The successful applicants must be native speakers of the language
in question or have a native command of the language. They should
also have experience in teaching English or Swedish at universities
or other institutions of adult education. Knowledge of technology
and business will be considered an extra merit.

TIEDOTUKSIA - INFORMATION

ARBEITSEMINAR
für Fachsprachenlehrer/innen

SCHIFFSGÜTERVERKEHR ZWISCHEN DER BUNDESREPUBLIK DEUTSCHLAND
UND FINNLAND

vom 16./17.-29. August 1987
in Lübeck

Ziel dieses arbeitsintensiven Seminars ist die Erstellung von fachsprachlichen Unterrichtsmaterialien im Bereich des internationalen Transportwesens am Beispiel des Gütertransports per Schiff zwischen der Bundesrepublik und Finnland. In Zusammenarbeit mit der Lübecker Hafengesellschaft und einer Schiffahrtsgesellschaft ist die Produktion von Videofilmen zu verschiedenen Aspekten des Geschehens im Hafen geplant. Daneben sind Interviews mit deutschen und finnischen Repräsentanten aus Wirtschaft, Handel und Verkehr vorgesehen.

Alle Arbeiten der Materialerstellung sollen in Lübeck abgeschlossen werden. Zwecks interner Koordination des Seminars sowie der Delegation von Einzelaufgaben treffen sich die Teilnehmer zu einem ersten Treffen im Mai 1987 in Tampere.

Die Teilnehmer werden bei Lübecker Familien einquartiert, die Kosten für Unterkunft und Verpflegung von der Deutschen Aus-
landsgesellschaft ^{e.V. Lübeck} übernommen. Die Reisekosten werden von den Teilnehmern getragen.

Die Teilnehmerzahl ist begrenzt.

Anmeldungen bis spätestens 15. April 1987 an:

Markus Giss / Ewald Reuter
Tampereen yliopiston kielikeskus
P1 607
33 101 Tampere

Weitere Informationen: E. Reuter, do 12.30-13.30, 931-28982

Programm für ein Seminar für Autoren von Deutschlehrbüchern in
Finnland vom 11.-12. April 1987 in Helsinki

Sonnabend, 11.4.87

- 10.00 Uhr Eröffnung: Oberstudiendirektor Mikko Sinisalo und
Dozent Dr. Georg Hipp
- 10.15 - 12.30 Referat Dozent Dr. Horst Uhlemann (Herder-Institut
der Karl-Marx-Universität Leipzig): "Inhaltliche
Aspekte des landeskundlich orientierten Fremd-
sprachenunterrichts", mit Demonstration anhand von
Textvorlagen
- 12.30 - 13.30 Mittagspause
- 13.30 - 14.30 Referat Dozent Dr. Georg Hipp (Deutschlektorat
Helsinki): "Aktuelle kulturelle und ökonomische
Verhältnisse in der DDR"
- 14.30 - 15.00 Kaffeepause
- 15.00 - 17.00 Referate finnischer Lehrbuchautoren: "Erfahrungen
und Probleme beim Schreiben eines fremdsprachlichen
Lehrbuches"
- 19.00 - 21.00 Geselliges Beisammensein zu einem "Berlin-Abend"
im DDR-Kulturzentrum (mit Imbiß)

Sonntag, 12.4.87

- 9.00 - 10.00 Referat Prof. Dr. Ursula Förster (Herder-Institut
und der KMU Leipzig): "Arbeit mit landeskundlichen
Texten im Fremdsprachenunterricht"
- 10.30 - 11.30 Kaffeepause
- 10.00 - 10.30 Kaffeepause
- 11.30 - 12.30 Mittagspause
- 12.30 - 13.30 Referat Dr. Hartmut Lenk (Deutschlektorat Helsinki):
"Ein Lied für die Menschen. Möglichkeiten der
Friedenserziehung mit Lieder- und Pop-Musik-Texten
im DaF-Unterricht"
- 13.30 Uhr Diskussion und abschließende Auswertung zu Verlauf
und Ergebnissen des Seminars
Schlußwort: Oberstudiendirektor Mikko Sinisalo und
Dozent Dr. Georg Hipp

British Council Seminar

The Teaching of Literature at University Level

6 - 9 April 1987

Hotel Aurora Helsinki

The seminar is designed for University lecturers, postgraduate students, and others interested in Literature teaching at the tertiary level.

The seminar will be run by **Dr Alan Durant** and **Dr Nigel Fabb** from the University of Strathclyde. Both teach on the postgraduate degree courses offered in the Programme in Literary Linguistics at Strathclyde, one of the most innovative centres of postgraduate teaching and research into the teaching of Literature in Britain.

The seminar will include discussion of the literary syllabus at tertiary level, the relationships between literature and language teaching, current debates on literary theory and approaches to literature teaching.

* * * * *

The cost of the seminar will be as follows:

Single room, breakfast, lunch, afternoon coffee
and the course fee - FIM 900,-

Double room, breakfast, lunch, afternoon coffee
and the course fee - FIM 700,-

Lunch, afternoon coffee and the course fee - FIM 450,-

For an application form please contact the British Council, Eteläesplanadi 22 A, 00130 Helsinki, tel. (90) 640 505.

Closing date for applications is **20 March**. The course will be restricted to 25 participants.

British Library Document Supply Centre Photocopy Coupons and Aston E S P Reference Collection

For a trial period, the British Library Document Supply Centre has agreed that its photocopy coupons can be used for supplying articles from the Aston ESP Reference Collection.

The ESP Reference Collection in the Language Studies Unit at Aston University was begun in 1980 by John Swales and his colleagues. ESP is a field which embraces aspects of many disciplines from applied linguistics through discourse analysis and ethnomethodology to socio- and psycholinguistics, so the literature is dispersed over a wide range of publications. This means that few practitioners will have ready access to all the literature sources. The Aston ESP Reference Collection began as a resource for postgraduate students and staff in the L.S.U. and now houses a fair proportion of this extensive ESP literature.

Now the collection is consulted not merely by us and our postgraduate students but also by ESP friends and colleagues around the world. Visitors are always welcome, but for those who cannot visit we send out copies of articles on request. To cover costs, we charge 10p per page (8p for students). With the help of the British Library Document Supply Centre, payment for these can be simplified for those of you in non sterling areas. You can just contact the local British Council office and purchase, in local currency, the British Library Document Supply Centre photocopy coupons. Send these directly to us with your photocopy requests and we will do the rest.

The collection is divided into 6 areas:

Series 1 - 20 Published and unpublished articles, reports, reviews, etc.
Series 21 - 40 Unpublished Teaching Materials
Series 41 - 60 ESP Journals, Newsletters and other Volumes
Series 71 - 79 PhD Theses
Series 80 - 85 Communication Skills
New Additions 1 + Items received during the course of a year.

Series 1 - 20 is probably the most frequently consulted section and now consists of over 1800 articles. These are categorised and listed in a catalogue. The length of each article is given so that photocopying costs can be estimated. The 123 page catalogue is available at a cost of £5.00 plus postage and packing.

I samarbete med Uppsala Universitet, Vårdinge folkhögskola och Studieförbundet Vuxenskolan arrangerar Uppsala International Summer Session följande kurser:

Intensivkurser i svenska — från nybörjare till avancerade.

10 veckors kurs	7 juni — 14 augusti
8 veckors kurs	21 juni — 14 augusti
6 veckors kurs	7 juni — 17 juli
4 veckors kurs	7 juni — 3 juli 21 juni — 17 juli 19 juli — 14 augusti

- Svenska I — Nybörjare
- Svenska II — Fortsättare
- Svenska III — Fortsättare
- Svenska IV — Svenska språket, för avancerade
- Grammatik och uttal
- Konversation
- Svenskt samhälls- och kulturliv
- Svensk efterkrigslitteratur

Utöver undervisningen i svenska erbjuder Summer Session även följande eftermiddagskurser: (på engelska)

- The Arts in Sweden
- Comparative Education
- Modern Swedish Social Institutions
- The Swedish Family
- History of modern Sweden
- Scandinavian Literature

**TIO, ÅTTA, SEX eller
FYRA VECKORS
STUDIER I SVENSKA
VID UPPSALA
UNIVERSITET**

7 juni —
14 augusti

1987

15 maj är sista ansökningsdatum för de kurser som börjar 7 och 21 juni; 15 juni är sista ansökningsdatum för kursen som börjar den 19 juli.

De första två veckorna av Summer Session (7 juni—20 juni) hålls på Vårdinge Folkhögskola, belägen vid Långsjön, 60 km söder om Stockholm. Utöver sju timmars svenskundervisning per dag erbjuder vi eftermiddags- och kvällskurser i: keramik, vävning, växtfärgning, träslöjd, textiltryck, svensk poesi och musik etc. Var vänlig och kontakta oss för utförligare information.

Programmet erbjuder dessutom:

Lägenheter, enkelrum med toalett och dusch; bastu, tillgång till kök; resor och utflykter, fritidsaktiviteter m.m.

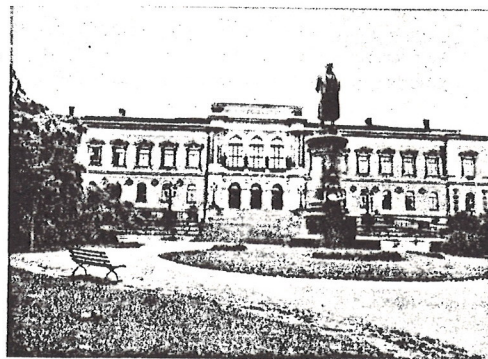
Kursinty

Uppsala Universitet utdelar kursinty till alla deltagare som fullföljt sommarkursen.

Stipendier

Stipendier utdelas till ett begränsat antal sökande. Skriv för ytterligare information.

Sista ansökningsdag för stipendier: 15 mars.

Uppsala Universitet

KURSPROGRAM

Tio veckors kurs

PRIS: 12.800:— kronor

7 juni—14 augusti
(med början i Vårdinge)

Åtta veckors kurs

PRIS: 10.700:— kronor

21 juni—14 augusti

Sex veckors kurs

PRIS: 8.300:— kronor

7 juni—17 juli
(med början i Vårdinge)

Fyra veckors kurs

PRIS: 6.200:— kronor

7 juni—3 juli
(med början i Vårdinge)
21 juni—17 juli
19 juli — 14 augusti

SVENSKA I: (Nybörjare).

SVENSKA II: (Fortsättare).

Kursen vänder sig till studerande som läst svenska i minst 150 timmar och omfattar momenten höra, tala, läsa och skriva.

SVENSKA III: (Fortsättare).

Kursen vänder sig till studerande som läst svenska i ca 300 timmar och omfattar främst textbehandling, grammatik och konversation.

Den slutliga indelningen av fortsättare föregås av ett diagnostiskt prov i svenska.

Kurserna I—III omfattar 5 t/dag; 20 t/vecka.

På eftermiddagarna erbjuder vi även följande kurser på svenska:

- Grammatik och uttal
- Konversation
- Svenskt samhälls- och kulturliv

Dessa kurser omfattar 2 t/dag; 8 t/vecka.

Svensk efterkrigslitteratur från 21 juni och 19 juli (3 t/dag? 12 t/vecka.

SVENSKA IV: (Avancerad svenska).

a. Språklig del. 5 t/dag.

b. Litterär del. 3 t/dag.

Kursen vänder sig till personer med annat modersmål än svenska, som vill öka sina färdigheter i muntlig och skriftlig behandling av det svenska språket samt fördjupa sina kunskaper om det svenska språkets struktur.

Den litterära delen ger kännedom om ett antal svenska författare och deras verk, där även den idé-historiska och filosofiska bakgrunden berörs.

Svenska IV omfattar 8 t/dag; 32 t/vecka.

Svenskundervisningen äger rum bl.a. i universitetets nya inlärningsstudier och lärarna är speciellt utbildade att undervisa i svenska som främmande språk.

Utöver undervisningen i svenska erbjuder Summer Session även följande eftermiddagskurser: (på engelska)

COMPARATIVE EDUCATION: Från 21 juni

Comparative study of present day educational systems, educational problems and policies in Europe. Special emphasis on Sweden and some East European countries.

MODERN SWEDISH SOCIAL INSTITUTIONS:

Från 7 juni

The Swedish people, their institutions, and social change.

THE ARTS IN SWEDEN: Från 21 juni

Fine Arts, Crafts and Architecture.

THE SWEDISH FAMILY: Från 7 juni

The family as a social institution, current trends in organization, family system and law.

HISTORY OF MODERN SWEDEN: Från 21 juni och 19 juli

Modern political, social, cultural and economic institutions and policies; expansion of industry, social democracy, welfare and culture.

SCANDINAVIAN LITERATURE: Från 19 juli

Historical developments, with representative reading in English.

Kurserna på engelska omfattar 3 t/dag; 12 t/vecka.

Till: UPPSALA UNIVERSITET
INTERNATIONAL SUMMER SESSION
Pa Box 256, S-751 05 UPPSALA, SWEDEN

Var god texta!

(Namn)

(Gatuadress)

(Postadress)

(Universitet, skola)

(Land)

Uppsala

Uppsala, en gång vikingarnas huvudstad i Sverige, är nu en modern stad på 140.000 inv. Speciella sevärheter är kungshögarna i Gamla Uppsala, den magnifika domkyrkan, som är den svenska statskyrkans rikshelgedom och det originella slottet på Uppsalas högsta kulle. Stockholm ligger på en timmes avstånd; Östersjöns kust och Mälaren något närmare. Simning i stadens friluftsbad, tennis, kanotutflykt på Fyrisån, golf och andra sporter är populära. Cykel är det bästa fortskaffningsmedlet.

Uppsala Universitet

Uppsala universitet, grundat 1477 är det mest kända i Sverige. Här studerade Carl v. Linné, skaparen av den moderna botaniken, Strindberg, Sveriges mest kända dramatiker och Dag Hammarskjöld, Förenta Nationernas generalsekreterare. Universitetet har ca 20.000 studenter — många av dem finns kvar i staden under sommaren. Universitetsbiblioteket, Sveriges största bibliotek, har den berömda silverbibeln i sina samlingar. Gustavianum har en av Europas första anatomiska teatrar.

Allmän information

Uppsala University International Summer Session pågår årligen under tio, åtta, sex eller fyra veckor. Programmet grundades 1963 och har sedan dess tagit emot studenter från de flesta länder runt om i världen. Varje år deltar ca 240 studenter och lärare från 30 olika länder i ålder från 18 till 70. Universitetet står för undervisningen och garanterar kursernas standard.

Kostnader

Tio veckor: 12.800:—, Åtta veckor: 10.700:—, Sex veckor: 8.300:—, Fyra veckor: 6.200:—.

Avgiften täcker all undervisning, enkelrum på studenthem, ett mål mat per dag — måndag—torsdag (i Vårdinge 2 mål per dag) samt utflykter och excursioner. Avgiften inkluderar inte resan till och från Uppsala och inte heller mat under veckosluten.

Kurser

Lektionerna pågår fyra dagar i veckan, måndag—torsdag och är förlagda till för- och eftermiddagarna.

Svenskundervisningen äger rum i universitetets undervisningslokaler med bl.a. fyra inlärningsstudier och pågår mellan 08.00 och 12.00 på förmiddagen och mellan 13.30 och 16.00 på eftermiddagen.

De deltagare som ej vill gå på eftermiddagskurserna i svenska kan utan extra kostnad deltaga i eftermiddagskurser som: History of modern Sweden, Education, Swedish Arts etc. Dessa kurser är på engelska. Kurserna i Svenska språket, svensk litteratur, svenskt samhälls- och kulturliv är helt på svenska.

Mat och logi

Inkvarteringen är förlagd till Norrlandsgårdarna. Varje deltagare erhåller enkelrum med toalett. För studerande par finns dubletter eller lägenheter att få. Alla deltagare har tillgång till kök, tvättstuga och bastu.

Måltiderna intas på Norrlands studentnation belägen vid Fyrisån i Uppsala centrum.

Excursioner och utflykter

Varje fredag anordnas utan extra kostnad utflykter till olika delar av Mellansverige. Bl.a. besöks Stockholm, med Wasaskeppet och Millesgården. En annan fredag går färden till Sigtuna, Mariefred och Gripsholms slott. Den längsta utflykten görs till Dalarna med besök av bl.a. Mora, Carl Larssons Sundborn och Dalahästfabriken i Nusnäs. Vidare besöks Selma Lagerlöfs Märbacka och Rottne-ros i Värmland. Lång tid lämnas över veckosluten för egna utflykter och aktiviteter.

Fritidsaktiviteter

Kvällskurser i vävning och matlagning anordnas. En rad föredrag om det svenska samhället av i dag hålls av framstående experter. Det finns också möjlighet att utöva sporter som simning, tennis och fotboll. Vidare arrangerar Uppsala Domkyrka och Uppsala stad ett stort antal religiösa och kulturella aktiviteter.

På studentnationer och på pubar finns möjligheter att träffa unga svenskar. Då många svenska studenter stannar kvar i Uppsala under sommaren finns det rika tillfällen att tala svenska med dem på studenthemmen Norrlandsgårdarna.

Var vänlig och sänd anmälningsformulär, kursbeskrivning och ytterligare information gällande den tjugofemte international Summer Session. Detta är inte någon bindande anmälan.

Jag är intresserad av:

Tio veckors kurs

7 juni—14 augusti

Åtta veckors kurs

21 juni—14 augusti

Sex veckors kurs

7 juni—17 juli

Fyra veckors kurs

7 juni—3 juli

21 juni—17 juli

19 juli—14 augusti

Var vänlig och bifoga 3 coupons-réponse international (finns att köpa på postkontor).

Die Universität Greifswald

wurde 1456 vom damaligen Bürgermeister der Stadt, Heinrich Rubenow, mit Unterstützung der Pommerherzöge gegründet. Sie wurde zum geistigen Zentrum Pommerns und strahlte vor allem nach Nordeuropa aus. Berühmte Männer und Gelehrte wie Ulrich von Hutten, Ernst Moritz Arndt, Friedrich Ludwig Jahn, Friedrich Loeffler, Ferdinand Sauerbruch oder Gerhard Katsch wirkten hier als Lehrer oder begannen als Student ihre Laufbahn.

Die Sektion Germanistik, Kunst- und Musikwissenschaft

besitzt auf dem Gebiet der germanistischen Forschung eine lange Tradition. Hier wirkten hervorragende Gelehrte wie Gustav Ehrismann und Hans-Jürgen Geerds. Sie genießt heute durch international beachtete Forschungsleistungen sowie als Ausbildungsstätte für mehrere hundert Germanistik-, Kunst-, bzw. Musikstudenten einen guten Ruf.

Der Internationale Hochschulferienkurs für Germanistik

in Greifswald ist der älteste Ferienkurs für Studenten in der DDR.

Die reizvolle Küstenlandschaft an der Ostsee, die Backsteinarchitektur der Hansestädte sowie die Sprachkultur

Internationaler Hochschulferienkurs für Germanistik

AN DER
ERNST-MORITZ-ARNDT
UNIVERSITÄT
GREIFSWALD

der Bevölkerung haben den Norden der DDR seit Jahren zu einem attraktiven Reiseziel werden lassen.

Erfahrene Lehrer gestalten den Unterricht und die wissenschaftlichen Veranstaltungen weitgehend nach den differenzierten Interessen und Wünschen der Kursteilnehmer.

Der Preis von 220,- Dollar schließt ein:

- Unterbringung (Zwei- bis Dreibettzimmer)
- Vollverpflegung (in der modernen Mensa der Universität)
- Ausbildungskosten (freier Besuch aller Veranstaltungen, Benutzung der Universitätsbibliothek)
- Exkursionen im Rahmen des Kurses

Der Kurs findet vom 10. bis 31. Juli (incl. An- und Abreise) statt.

Anfragen bzw. Teilnahmeerklärungen richten Sie bitte an das

Kursbüro:

Internationaler Hochschulferienkurs für Germanistik
in der DDR
Ernst-Moritz-Arndt-Universität Greifswald
Bahnhofstraße 46/47
Greifswald
2200 - DDR
Telefon: Greifswald 2546

TAPIR FORLAG in Zusammenarbeit mit
ØSTFOLD DISTRIKTHØGSKOLE

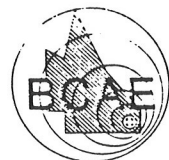
DEUTSCHE LANDESKUNDE IM FREMDSPRACHENUNTERRICHT

Beiträge von der Landeskundetagung auf Hankø/Norwegen 1984

In vorliegendem Tagungsbericht werden Funktion und Inhalt der Landeskunde im Rahmen des Faches "Deutsch als Fremdsprache" diskutiert. Dabei wird auf grundsätzliche Probleme der Positionsbestimmung der Landeskunde, auf die Beziehungen zu anderen Fachdisziplinen sowie auf didaktische Fragen eingegangen, so dass dieser Tagungsbericht für alle Fremdsprachenphilologen von Interesse sein dürfte.

138 Seiten - Preis NOK 90,-

TAPIR FORLAG
UNIVERSITETET I TRONDHEIM

BRISBANE COLLEGE OF
ADVANCED EDUCATION

Specialist Course in LANGUAGE TESTING

3 November, 1986
to
24 December, 1986

Mt Gravatt Campus,
Brisbane C.A.E.,
Messines Ridge Road,
Mt Gravatt,
Queensland, 4122,
Australia.

ARE YOU ...

- ... worried by the problems of assessment?
- ... anxious to assess your students fairly?
- ... perplexed by the competition and contradictions between different test types and methodologies?
- ... confused by the rapid changes in language teaching methods and arguments over language testing?

Are you responsible for evaluating programs?

Do terms like multiple choice, direct testing, competency-based assessment, cloze, interlinear, criterion and norm referencing, and so on leave you cold?

Do you wish to plan some research but not know how to evaluate it?

This specialist course in language testing will try to solve your problems! Its aim is to give a high level of specialist skills in language testing to people who are already trained and experienced teachers.

This is not a basic training course! It aims to develop thorough understanding of a specialist area of language teaching that is often badly handled. It aims to give teachers, lecturers, heads of departments, moderators, inspectors or anyone involved in teaching or testing languages a high level of skill and understanding in all aspects of testing as it relates to language teaching.

THE COLLEGE: Brisbane College of Advanced Education is a multi-purpose College offering Diploma, Bachelor and Masters degrees in a wide range of fields (including education). Its enrolment in 1986 was 8,500 students on four campuses and it employed over 450 academic staff. All its courses are subject to stringent accreditation procedures ensuring that only high quality programs are taught. It has a fine reputation for the courses offered and the quality of the teaching, research and consultancy services available.

Mount Gravatt Campus specialises in teacher education together with a new program in leisure studies. Over the years, Mt Gravatt has established a wide reputation for teaching, consultancy, and research in the second language area.

THE CITY: Brisbane is a sub-tropical city of just over one million people. Its climate and location are superb with warm, humid summers (November to February when the temperature is around 30°C.) and mild winters (June to August when the daytime temperature is little below 20°C.). Brisbane spreads along a river flowing into a large bay with Australia's principal holiday resorts (the Gold and Sunshine Coasts) immediately to the south and north. The hinterland is rich in sub-tropical forests and farmlands while the city has all the cultural and other amenities of a modern metropolis. Mt Gravatt Campus is on a splendid hilltop site in bushland overlooking the city, bay and hinterland.

FURTHER INFORMATION: For further information, contact Dr David Ingram or Gary Birch at the Mt Gravatt Campus, Brisbane C.A.E., P.O. Box 82, Mt Gravatt, Queensland, 4122, Australia, or telephone them on 07 343 0895 or 07 343 0793.

Specialist Course in LANGUAGE TESTING

THE COURSE: This is an intensive course designed for teachers already qualified and experienced in second language teaching. It does not aim to provide basic training but to give language teachers a high level of specialist skill in language testing. It will give participants a thorough understanding of the theory, principles, and practices across the whole field of language testing, introduce relevant statistical procedures, review available literature and tests, provide extensive practice in all forms of testing, and consider their application to language teaching programs, their assessment and their evaluation. Particular attention will be paid to all test types and their construction, including indirect (e.g., multiple choice, objective tests), semi-direct (e.g., cloze, dictation, white noise), and direct (e.g., proficiency rating scales such as ASLPR, FSI, ACTFL).

This is an intensive course involving 5 hours of lectures and seminars each day for 7½ weeks together with related study activities. Units include:

1. **PRINCIPLES AND RESOURCES** (including a review of modern methodology, an historical survey of testing, a discussion of basic principles, and a survey of the literature and resources) (34 hours)
2. **LANGUAGE TESTS** (the "core" unit giving extensive and intensive coverage of all test types including indirect, semi-direct and direct tests) (73 hours)
3. **TESTING OTHER THINGS** (examination of the testing or assessment of other issues in language teaching, e.g., aptitude, attitude, psychological distance, motivation, cultural understanding, etc.) (22 hours)
4. **BASIC STATISTICS** (a discussion of relevant statistical procedures together with an introduction to basic computing skills relevant to those procedures) (33 hours)
5. **USING TESTS** (a discussion of legitimate and actual use of different tests, their place in language teaching, and program evaluation) (19 hours).

CERTIFICATE: All graduates of the course will receive a College Certificate indicating successful completion of the course, its title and content.

STAFF: Staff running the course will include highly qualified lecturers with extensive research, administrative and other experience in language testing and with extensive publications in the area.

PLACE: The course will be held on the Mount Gravatt Campus of Brisbane College of Advanced Education.

TIME: 1986 9.00 a.m., Monday, 3 November, 1986 to 11.00 a.m. Wednesday, 24 December, 1986.
1987 (to be confirmed) 9.00 a.m., Monday 2 December, 1987 to 4.00 p.m. Wednesday, 23 December, 1987.

PARTICIPANTS: Anyone interested in language teaching and testing may attend, including teachers, lecturers, and administrators. Nevertheless, anyone wishing to enrol must be a trained teacher with experience and qualifications in language teaching and with an interest in any target language. Applications are invited both from Australian residents and from overseas.

ENGLISH: The course will be conducted in English and a high level of English proficiency will be required. Non-native speakers of English who may require a pre-course English program are invited to contact Dr Ingram (address below).

ENROLLING: Interested persons are urged to apply for enrolment immediately since a maximum quota of 30 has been set. The closing date for applications for enrolment is 12 September, 1986, and applicants will be notified by the end of September if their applications are successful. To apply for enrolment, send the attached form to:

Dr David Ingram, Mt Gravatt Campus, Brisbane C.A.E., P.O. Box 82, Mt Gravatt, Queensland, 4122, Australia.

COURSE FEES: (In Australian dollars)

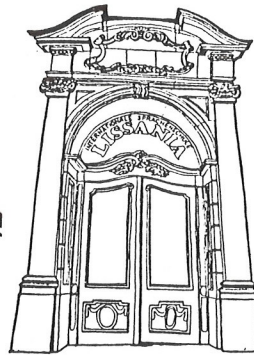
For 1986, \$2,150 (Australian residents)
\$2,500 (others)

Fees for subsequent years will be advised later.

ACCOMMODATION: This is the responsibility of individual participants but assistance may be given to find and book accommodation in advance if you notify us of your needs. If warranted, group accommodation in nearby motels or rental facilities may be arranged.

DEUTSCH LERNEN IN DER BUNDESREPUBLIK DEUTSCHLAND

LISSANIA

Was bieten die SOMMERSPRACHKURSE ?

Unterricht Vier-Wochen-Intensivkurse mit 30 Unterrichtsstunden wöchentlich:

Montag - Freitag 8.30 - 12.45 Uhr
Mittwoch 15.00 - 17.15 Uhr
Samstag (fakultativ) 10.00 - 11.30 Uhr

Stufen Die Sommersprachkurse sind nach den Kriterien des Goethe-Instituts in fünf Stufen gegliedert:
GRUNDSTUFE I
GRUNDSTUFE II
MITTELSTUFE I
MITTELSTUFE II
OBERSTUFE

Das Programm der Grundstufe umfaßt einen Grundwortschatz von ca. 2000 Wörtern, die Morphologie und die syntaktischen Grundstrukturen. Mündliche und schriftliche Ausdrucksfähigkeit sowie Hör- und Leseverstehen einfacher bis mittelschwerer Texte werden trainiert. Nach erfolgreichem Abschluß dieser Stufe haben die Teilnehmer die sprachliche Befähigung zum Besuch des Studienkollegs einer deutschen Universität.

In der Mittelstufe wird mit authentischem Sprachmaterial (sowohl gebräuchlichen Formen der Umgangssprache wie auch syntaktisch schwierigeren Formen der Schriftsprache) gearbeitet. Die Teilnehmer sollen am Ende des Kurses in der Lage sein, sich über gängige Themen lesend und hörend zu verständigen.

In der Oberstufe (als Vorbereitungskurs zum DEUTSCHEN SPRACHDIPLOM des Goethe-Instituts) werden längere und schwierige literarische und wissenschaftliche Texte gelesen und ihre Thematik mündlich und schriftlich diskutiert.

Termine Die Sommersprachkurse werden in der Zeit von Juli bis September 1987 stattfinden. Folgende Termine stehen bereits fest:

5.7. - 1.8.1987
2.8. - 29.8.1987
30.8. - 26.9.1987

Weitere Kurstermine werden in Abstimmung mit den Ferienregelungen europäischer Hochschulen festgelegt und im Februar 1987 bekanntgegeben.

Was kosten die SOMMERSPRACHKURSE ?

Unterricht Preis pro Woche: DM 180,-
Anmeldegebühr: DM 45,- (Darin enthalten sind das Lehrmaterial, Bücher Hefte, Fotokopien.)

Vorauszahlung: DM 100,- (Rest fällig bei Kursbeginn)

In den Gebühren für einen vierwöchigen Kurs ist der Preis für eine Exkursion enthalten. Bei Termenschwierigkeiten können jedoch auch weniger als vier Wochen gebucht werden.

Unterkunft Kategorie A : Einbettzimmer mit Frühstück
DM 150,-/Woche

Kategorie B : Zweibettzimmer mit Frühstück
DM 90,-/Woche

Kategorie C : Dreibettzimmer mit Frühstück
DM 75,-/Woche

Kategorie F : Familienunterkunft (Einbettzimmer mit Vollpension)
DM 240,-/Woche

Anmeldung Bitte füllen Sie das blaue Anmeldeblatt vollständig aus und senden es an unsere Postanschrift.

Gleichzeitig überweisen Sie bitte die Vorauszahlung in Höhe von DM 100,- auf unser Konto:

LISSANIA
Konto-Nr. 283 266
Frankfurter Sparkasse von 1822
Bankleitzahl 500 502 01

Sobald die Vorauszahlung auf unserem Konto eingegangen ist, erhalten Sie die Bestätigung Ihrer Anmeldung.

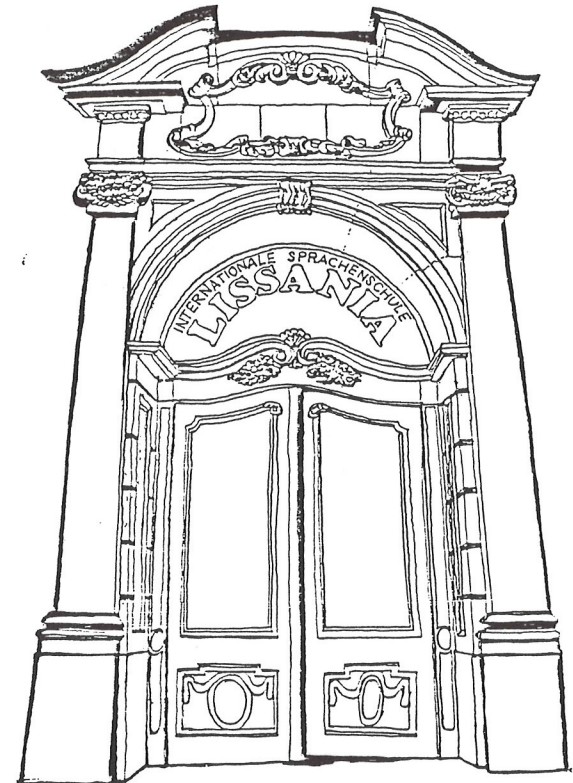
Adresse LISSANIA
Internationale Sprachenschule

Kaiserstraße 74
D-6000 Frankfurt/Main 1

Sommer- sprachkurse 1987 in Frankfurt am Main

LISSANIA

... eine sehr gute Sprachenschule

Was ist LISSANIA ?

Name LISSANIA leitet sich ab vom arabischen Wort 'lisan' für Sprache, Kommunikation, ist aber auch sprachverwandt und assoziativ verständlich für Perser, Afghanen und Türken. Studienbewerber dieser Länder waren zahlenmäßig am stärksten vertreten, als die LISSANIA im Februar 1980 ihre Türen öffnete, um ihnen beim Erwerb der deutschen Sprache zu helfen. Seitdem haben Tausende junger Menschen aus etwa 80 Ländern der Welt Sprachkurse bei der LISSANIA besucht.

Organisation Die LISSANIA ist eine staatlich anerkannte Sprachenschule mit privatem Träger und gehört u.a. zum Trägerkreis des Sprachverbands Deutsch für ausländische Arbeitnehmer e.V. Im Zentrum des Unterrichts steht Deutsch für Ausländer im Voll- und Teilzeitangebot. Daneben finden Sprachkurse in Englisch, Französisch, Spanisch und Italienisch statt.

Die Sommersprachkurse wurden erstmals im Sommer '84 für ausländische Studenten/innen der deutschen Sprache eingerichtet. Der Unterricht wird von erfahrenen Lehrkräften, überwiegend mit Staatsexamen (Sekundarstufe II) erteilt. Methoden und Lehrwerke werden ständig reflektiert und den didaktischen Erkenntnissen auf dem Gebiet 'Deutsch als Fremdsprache' angepaßt.

Der Schule angegliedert, im gleichen Gebäude, ist ein Internat, in dem ca. 60 Studenten/innen für die Dauer ihres Sprachstudiums untergebracht werden können.

Lage Schule und Internat liegen in unmittelbarer Nähe des Hauptbahnhofs, im Herzen der Frankfurter City
Die Postanschrift lautet:

LISSANIA
Internationale Sprachenschule

Kaiserstraße 74
6000 Frankfurt/Main 1

Tel. (069) 25 39 52

Sommersprachkurse 1987

Was bieten die SOMMERSPRACHKURSE ?

Unterricht Vier-Wochen-Intensivkurse mit 30 Unterrichtsstunden wöchentlich:

Montag - Freitag 8.30 - 12.45 Uhr
Mittwoch 15.00 - 17.15 Uhr
Samstag (fakultativ) 10.00 - 11.30 Uhr

Stufen Die Sommersprachkurse sind nach den Kriterien des Goethe-Instituts in fünf Stufen gegliedert:
GRUNDSTUFE I
GRUNDSTUFE II
MITTELSTUFE I
MITTELSTUFE II
OBERSTUFE

Das Programm der Grundstufe umfaßt einen Grundwortschatz von ca. 2000 Wörtern, die Morphologie und die syntaktischen Grundstrukturen. Mündliche und schriftliche Ausdrucksfähigkeit sowie Hör- und Leseverstehen einfacher bis mittelschwerer Texte werden trainiert. Nach erfolgreichem Abschluß dieser Stufe haben die Teilnehmer die sprachliche Befähigung zum Besuch des Studienkollegs einer deutschen Universität. In der Mittelstufe wird mit authentischem Sprachmaterial (sowohl gebräuchlichen Formen der Umgangssprache wie auch syntaktisch schwierigeren Formen der Schriftsprache) gearbeitet. Die Teilnehmer sollen am Ende des Kurses in der Lage sein, sich über gängige Themen lesend und hörend zu verständigen.

In der Oberstufe (als Vorbereitungskurs zum DEUTSCHEN SPRACHDIPLOM des Goethe-Instituts) werden längere und schwierige literarische und wissenschaftliche Texte gelesen und ihre Thematik mündlich und schriftlich diskutiert.

Erfahrungsgemäß kommen die drei letzten Stufen für Studenten/innen der deutschen Sprache stärker in Betracht, da diese bereits über entsprechende Grundkenntnisse verfügen.

Termine Die Sommersprachkurse werden in der Zeit von Juli bis September 1987 stattfinden. Folgende Termine stehen bereits fest:

5.7. - 1.8.1987
2.8. - 29.8.1987
30.8. - 26.9.1987

Weitere Kurstermine werden in Abstimmung mit den Ferienregelungen europäischer Hochschulen festgelegt und im Februar 1987 bekanntgegeben.

Teilnahme-nachweis Bei Kursende werden den Teilnehmern Teilnahmebescheinigungen ausgestellt. Auf Wunsch können die Teilnehmer auch ein Zeugnis über die im Kurs erbrachten Leistungen erhalten.

Unterkunft Die Teilnehmer können für die Dauer der Sommersprachkurse im schuleigenen Internat in Ein- bis Dreibettzimmern untergebracht werden. Daneben vermittelt die Schule Unterkunft bei Frankfurter Familien sowie auf Wunsch in Hotels und Pensionen.

Freizeit In den Kursgebühren ist eine Exkursion in eine sehenswerte Stadt der näheren Umgebung enthalten. Darüberhinaus werden den Teilnehmern für die Nachmittage bzw. die Wochenenden weitere Aktivitäten angeboten. Dazu zählen u.a. Besuche von Museen und Theatern sowie Industriebetrieben. Das LISSANIA-Café, Aufenthaltsraum für die Studenten/innen in den Unterrichtspausen und beliebter internationaler Treff für junge Leute aus aller Welt, ist täglich, auch am Wochenende, bis 23.00 Uhr geöffnet. Dort werden während der Sommersprachkurse neben Film- und Diskussionsveranstaltungen auch allwöchentlich internationale Parties organisiert, bei denen jeweils eine Nation die "Regie" führt, d.h. für das Essen, die Musik und die Spiele sorgt.

Was kosten die SOMMERSPRACHKURSE ?

Unterricht Preis pro Woche: DM 180,-
Anmeldegebühr: DM 45,- (Darin enthalten sind das Lehrmaterial, Bücher Hefte, Fotokopien.)

Vorauszahlung: DM 100,- (Rest fällig bei Kursbeginn)
In den Gebühren für einen vierwöchigen Kurs ist der Preis für eine Exkursion enthalten. Bei Termenschwierigkeiten können jedoch auch weniger als vier Wochen gebucht werden.

Unterkunft Kategorie A : Einbettzimmer mit Frühstück
DM 150,-/Woche

Kategorie B : Zweibettzimmer mit Frühstück
DM 90,-/Woche

Kategorie C : Dreibettzimmer mit Frühstück
DM 75,-/Woche

Kategorie F : Familienunterkunft (Einbettzimmer mit Vollpension)
DM 240,-/Woche

Verpflegung Bei Unterbringung im LISSANIA-Internat ist das Frühstück im Preis inbegriffen. Mittagessen und Abendessen können in der Schulkantine eingenommen werden. (Preis pro Mahlzeit ca. DM 6,-) Daneben haben die Teilnehmer die Möglichkeit sich selbst zu verpflegen - eine Gemeinschaftsküche ist vorhanden. Des Weiteren befinden sich in unmittelbarer Nähe der Schule zahlreiche preiswerte Restaurants. Bei Familienunterkunft ist im Preis Vollpension enthalten. Spezielle Wünsche in bezug auf Unterbringung können umso leichter berücksichtigt werden, je früher sich ein Teilnehmer anmeldet.

Anmeldung Bitte füllen Sie das blaue Anmeldeblatt vollständig aus und senden es an unsere Postanschrift. Gleichzeitig überweisen Sie bitte die Vorauszahlung in Höhe von DM 100,- auf unser Konto:

LISSANIA
Konto-Nr. 283 266
Frankfurter Sparkasse von 1822
Bankleitzahl 500 502 01

Sobald die Vorauszahlung auf unserem Konto eingegangen ist, erhalten Sie die Bestätigung Ihrer Anmeldung.

SUMMER SCHOOL IN PSYCHOLINGUISTICS

June 22 - July 3, 1987

Course Directors: David Crystal (United Kingdom)
Svenka Savić (Yugoslavia)
Erling Wande (Sweden)

Course Description:

The aim of the course is to provide advanced training in branches of psycholinguistics of a kind and quality that cannot easily be obtained from any single European university, and to promote cooperation in teaching and research.

Topics of the Course and Resource Persons:

G.B. Flores d' Arcais (Nijmegen), Experimental psycholinguistics David Crystal (Holyhead), Clinical psycholinguistics Konrad Koerner (Ottawa), The development of psycholinguistics in Europe Monica Heller (Toronto), Ethnography of communication Tatiana Slama - Cazacu (Bucurest), The dynamic-contextual model of speech Magdalena Smoczinska (Krakow), Child language: Acquisition of (Slavic) morphology Bencie Woll (Bristol), Sign language. There will be two special lectures: Ranko Bugarski (Beograd), Language situation in Yugoslavia and Svenka Savić (Novi Sad), Psycholinguistics in Yugoslavia.

Work Schedule:

- The course is conducted five days per week, with morning and afternoon sessions. Its pattern, however, will remain flexible and will be determined by specific requirements.
- The course is basically conceived on a postgraduate level, but the participation of advanced or motivated students is invited.
- Background reading will be required (and distributed to registered participants). All participants should have a short paper to read.
- On request, the IUC will issue Certificates of Attendance. The IUC will also provide participants with a special Certificate for which, as a rule, the presentation of a paper will be expected.
- The working language in the course will be English.

General information:

- Enquiries about the course and participation should be addressed to the Secretariat of the IUC or to one of the course directors at the following addresses: Professor Svenka Savić, Faculty of Philosophy, 21 000 Novi Sad, Yugoslavia or Erling Wande, Finno-Ugric Department, Uppsala University, Box 513, S-751120 Uppsala, Sweden. (Tel. 018-113876)
- Those interested in taking the course are requested to register with the Secretariat supplying them with relevant information, i.e., name, address, academic standing and, in cases of undergraduates, a recommendation of their professors. The IUC would appreciate the receipt of such registrations as soon as possible with a two week deadline before the commencement of the course as the latest date.
- Participants will pay a course fee of Din. 3.000.- per week.
- Accommodations are available in hotels in Dubrovnik at rates from \$ 20 per day, including room and half board. Private accommodation is also available - please write to: Tourist information center (TIC), P. Miličevića 1, 50 000 Dubrovnik, or to Hotel Lero, I. Vojnovića 18, 50 000 Dubrovnik. Accommodation may be available in the dormitory premises of IUC. Information on accommodations, travel, etc. can be obtained from the Secretariat of the IUC in Dubrovnik at the following address:

INTER-UNIVERSITY CENTRE of postgraduate studies

Frana Bulića 4
YU - 50 000 DUBROVNIK
YUGOSLAVIA

Telegraphic address: INTERUNIVERSITY
Telephone (050) 28-666

Det finns över 150.000 svenskar ute i världen

Därför finns Utlandssvenskarnas Förening

Utlandssvenskarna har en viktig roll för omvärldens syn på Sverige. Engagerade och kunniga svenskar på plats runt om i världen i skiftande uppdrag är viktiga kuggar i maskineriet Sverige.

För alla svenskar som arbetar eller bor utomlands eller som planerar att flytta utomlands är Utlandssvenskarnas Förening en viktig intresseorganisation. Föreningen har en stor samlad erfarenhet och kunskap i frågor som berör svenskar i utlandet.

Utlandssvenskarnas egen tidning

Alla medlemmar får tidningen "Utlandssvenskarna". Den utkommer med 8 nummer per år och är en viktig länk mellan medlemmarna och föreningen.

I temanummer och under återkommande vinjetter förmedlas aktuell och viktig information om tex skolor och utbildning, privat ekonomi, juridiska frågor, medicin och hälsovård.

Ombud i hela världen

Utlandssvenskarnas Förening har ca 130 ombud i hela världen. Ombuden är en länk mellan föreningen och medlemmarna. Ta gärna kontakt med "ditt" ombud för information och praktiska upplysningar om lokala förhållanden.

Goda råd är inte dyra

Kanske är den personliga rådgivningen den viktigaste delen av föreningens verksamhet. Det kan gälla frågor om sjukvård, utbildning, ekonomi, värnplikt och många andra saker i samband med flyttning till utlandet eller återflyttning till Sverige.

Sverige är fantastiskt

Utlandssvenskarnas Förening ger svenska barn i utlandet hjälp att komma till Sverige på sommarlov genom ekonomiskt bidrag till resan.

Föreningen delar också ut stipendier till utlandssvenskarnas ungdomar som studerar i Sverige på gymnasie- eller högskolenivå.

Utlandssvenskarnas Förening,
Strandvägen 7 A, S-114 56 STOCKHOLM.
Tfn 08-63 65 46.

POSTGIROT SVERIGE
Meddelande till betalningsmottagaren

Medlemsavgift för 1987

Enskild medlem 175 SEK
Makar 225 SEK

Kvitteras genom Postens eller
Postgirots kvitto på beloppet.

INBETALNING/GIRERING B 2 • Konto • Avg • Bel •

Till postgirokonto nr 504-1	Avgift	Kassastämpel
Betalningsmottagare (endast namn) UTLANDSSVENSK- ARNAS FÖRENING		
Avsändare (namn och postadress)		
Eget kontonr vid girering		
Svenska kronor	öre	

I DETTA FALT FAR ANTECKNINGAR INTE GÖRAS - RESERVERAT FÖR POSTGIROT

5041#02#

I FALTET OVAN FAR ANTECKNINGAR INTE GÖRAS - RESERVERAT FÖR POSTGIROT
Meddelanden till betalningsmottagaren kan inte lämnas på denna sida

Med inbetalningskort kan betalning ske till postgiro- och personkonton. Det tas emot av postkontor, postställen, lantbrevbärare, PKbankskontor och sparbanker.

Inbetalningskort kan även användas för girering från postgiro- och personkonton samt för betalning via PKbankens banklönegiro eller sparbanksgiro.

Det går också bra att använda inbetalningskortet på posten i Danmark, Finland och Norge eller för girering från postgirokonton i dessa länder.

Blanketten skall skrivas ut med bläck, kulpena eller på maskinell väg. Man får inte radera, stryka över eller göra annan ändring av tryckt eller skriven text. Angivet kontonummer eller belopp får inte ändras.

Primo Oskarshamn

Medlemsanmälan

Medlem	_____
Adress	_____
Postnr	Postadr
Land	Telefon
Yrke/titel	Medborgarskap
Född	_____
Maka/maka/sambo	_____
Yrke/titel	Medborgarskap
Född	_____
Närmaste anhörig i Sverige, adress, telefon	_____

Medlem 1 (enskild person) 175 SEK
 Medlem 2 (makar/samboende) 225 SEK

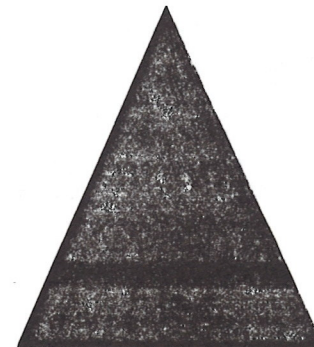
Ort och datum
Underskrift

Avgift bifogas

I personlig check dragen på svensk bank eller check utfärdad av utländsk bank i svenska kronor.

Insättes på postgiro 504-1.
 Insättes på bankgiro 732-0542.

Välkommen som medlem i Utlands- svenskarnas Förening

Det är enkelt att bli medlem i Utlandssvenskarnas Förening: Sänd in Medlemsanmälan och betala samtidigt medlemsavgiften, gärna via postgirot. Sedan är du medlem, välkommen!

Utlandssvenskarnas Förening,
Strandvägen 7 A,
S-114 56 STOCKHOLM.

COURSES FOR TEACHERS OF ENGLISH held at THE UNIVERSITY OF KENT, CANTERBURY, ENGLAND

The University of Kent at Canterbury is the ideal venue for your Teachers Course this summer!

The courses are run by Pilgrims, the internationally famous Institute for training Teachers of English.

Each course is intensive, residential, lasts for two weeks and takes place in July and August.

The University is only 1½ hours from London. Both London airports are within easy reach.

Keynes College, University of Kent at Canterbury.

Inside the Classroom

You can choose to concentrate on **Teaching Children** or **Adults**.

Our objective is to give you as many new and practical ideas to use in your classroom immediately on your return to Finland. There will be no dull and boring lectures. We have 10 years of experience of helping Finnish Teachers both at Canterbury and on Seminars in Finland in conjunction with the British Council.

Your Trainers will all have an open and friendly manner and train in a lively and interesting way. We use inter-active techniques, with a lot of practical demonstrations and discussion afterwards.

Outside the Classroom

Our Evening Programme is designed to help you relax and enjoy yourself and to continue learning if you wish.

Each evening you will have a choice of up to 10 different activities: from Seminars on unusual teaching methodologies such as the Silent Way and Suggestopaedia, to classical music appreciation; to talks on Britain's social class system; to sports lessons (why not learn a new sport this summer such as squash, or improve your tennis!); to simple, but fun, parties and dancing.

We also include weekend excursions to London, Cambridge and castles and villages in Kent.

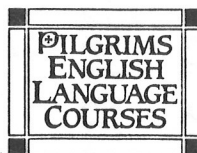
All this is **FREE** and **INCLUDED** in your course fees!

Important Information

- Pilgrims also offer Summer Courses for children, Intensive Language Courses for adults, Courses for Business Executives and an Introduction to Teacher Training.
- You can bring your family if you wish! We have self-catering apartments on the University Campus, plus a crèche and playschool.
- Phone or write **TODAY** for more information:

Mrs Fiona Forsyth,
PILGRIMS TEACHER TRAINING COURSES,
8 Vernon Place, CANTERBURY,
Kent, England. CT1 3YG.

Telephone: 990 - 44 - 227 - 69127/8
Telex: 946240 CWEASY G Quoting 19018855

CONGRESS CALENDAR

AILA 1987 Sydney - 16-21 August 1987
8th World Congress of Applied Linguistics
University of Sydney
Department of Linguistics
Sydney, N.S.W. 20006, Australia

Calendar of AILA Sponsored Conferences, Seminars, Meetings of International Interest

April 21-25, 1987. Miami Beach, Florida.

TESOL '87. Academic Session: State of the Art on Second Language Oral Proficiency: Definition and Assessment. Speakers will be: Lyle Bachman, Malcolm Johnston, Manfred Pienemann, Richard Schmidt.

Contact: Craig Chaudron or Charlene Sato, Department of ESL, Univ of Hawaii at Manoa, Honolulu, Hawaii 96822.

June 29-August 7, 1987. Stanford University.

1987 Linguistic Institute, co-sponsored by the Linguistic Society of America, the Association for Computational Linguistics, and the American Association for Artificial Intelligence. Theme: Computation and Contextual Dimensions of Language.

Contact: 1987 Linguistic Institute, Dept of Linguistics, Stanford University, Stanford, CA 94305.

July 27-31, 1987. Kassel, FRG.

Second International Congress of Applied Psycholinguistics "Goals and Results of Contemporary Psycholinguistics". Call for papers: Abstracts of thirty-minute papers, not more than 500 words, written in English and in the language in which the paper will be read (English, French, Spanish, German) with three copies should be submitted before January 31, 1987.

Contact: Hans W. Dechert, Univ of Kassel, P.O.Box 10 13 80, D-3500 Kassel, FRG.

August 17-22, 1987. Antwerp, Belgium.

International Pragmatics Conference "Problems of Intercultural and International Communication".

Contact: Alessandro Duranti, Pitzer College, Claremont, California 91711, or Jan Nuyts and Jef Verschueren, IPRA; University of Antwerp, Linguistics (GER), Universiteitsplein 1, B-2610 Wilrijk.

August 24-27, 1987. Maastricht, The Netherlands.

XIth World Congress of the Federation Internationale des Traducteurs "Translation, our Future". Subject Areas for Workshops: 1. The relationship of theory and practice: use of expertise and scientific methods; integration of theoretical concepts; promotion of knowledgeable translation criticism, improvement of translation quality. 2. Literary translation, especially translation into and out of languages with limited diffusion. 3. Translation versus adaptation: trends in the translation of poetry. 4. The legal and social status of translators and interpreters. 5. The new generation; basic training and professional development, in-job training, role of the professional organisations. 6. Technology: what is and what will soon be available for translators and how to make the most of it. 7. New developments in terminology. 8. The importance of scientific and

technical translation in the transfer of information and technology--keeping up-to-date. 9. Translation and adaptation for the age of the mass media. 10. Trends in legal translation. 11. New fields of interpreting. Contact: W.P.B.M. Welsing, Programme Coordinator, FIT Congress Secretariat, Markt 28, Houtappel, 6211 CJ Maastricht, The Netherlands.

October 9-11, 1987. Ann Arbor, Michigan.

XIth University of Michigan Conference on Applied Linguistics "Variation in Second Language Acquisition". The purpose of this conference is to consider relationships between language variation and second language acquisition studies from the perspective of both fields. Particular interest is on papers that develop new perspectives on and understandings of this relationship. Invited speakers are: Roger Andersen, Leslie Beebe, Rod Ellis, Claus Faerch, Howard Giles, John J. Gumperz, Gabriele Kaspe, Loraine Obler, Elaine Tarone, Peter Trudgill, Albert Baldman. Topics include: Psychoinguistic perspectives on variation and acquisition; Discourse, text and conversational analysis; Variable rule analysis; Language attitude studies; Pidgin and creole studies.

Contact: Susan Gass, Dennis Preston, Larry Selinker, Conference Coordinators, English Language Institute, Univ of Michigan, Ann Arbor, MI 48109.

December 6-8, 1987. Ghent, Belgium.

XXth Anniversary Communication & Cognition International Congress "Communication and Cognition Applied Epistemology": 1. Communication Sciences, 2. Artificial Intelligence, 3. Language Origin, 4. Cognitive Linguistics, 5. Cognition and Literature, 6. Cognitive Psychopedagogy, 7. Communication, cognition, ... and the Unconsciousness, 8. Cognitive Neurology, 9. Cognitive Anthropology, 10. Cognitive Sociology, 11. Cognitive Politicalology, 12. Cognition and Religion, 13. Science and Politics, 14. Cognition and Methodology of Science, 15. Empirical Logic, 16. History of Science, 17. Histories of Cybernetics, 18. Second Cybernetics. Contact: Marc Spoelders, ABLA-BVTL-BGAL, Henri Dunantlaan 1, B-9000 Gent, Belgium.

May 11-13, 1988. Kiryat Anavim, Israel.

1988 International Language Testing Symposium "Theoretical Issues in Language Testing Research", organized by ACROLT (Academic Committee for Research on Language Testing). One-page abstracts from persons interested in presenting papers should be sent to Bernard Spolsky, Department of English, Bar Ilan University, 52100 Ramat Gan, Israel by October 30, 1987.

ENGLISH SUMMARY

In the Editorial, Liisa Löfman from the Language Centre for Finnish Universities discusses the importance of international contacts and cooperation. A good command of languages is absolutely essential in maintaining and developing these contacts, as the representatives of industry and commerce have repeatedly pointed out. It is for this kind of profession-oriented language teaching that the language centres in Finland were established. Therefore, it would be a great pity if their potential resources were not utilized and developed further. It is unfortunate that some disciplines still tend to underestimate the importance of language studies. At the moment, a proposal for the alteration of statutory degree requirements is circulated for comment. In this proposal, the language requirements of the faculties of Natural Sciences and of Agriculture and Forestry have been considerably cut. If this proposal were to be approved, it would have a detrimental effect on the work of the language centres as language studies for these students would become largely optional and thus totally arbitrary.

Raija Markkanen from the Department of English, University of Jyväskylä, reports on the Seventh VAKKI Seminar in Vöyri, 31.1. - 1.2.1987. The seminar, which dealt with LSP and the theory of translation, was arranged by the Language Department of the University of Vaasa. The guest speaker, Professor Celij Chernov from the University of Moscow, gave a talk on textual implicitness and its significance to the theory of translation. Several other speakers also discussed translation, and in addition talks were given on contrastive linguistics, problems in translating terminology, the application of the speech act theory to written language, and the economy of language. The talks given at the seminar will be published later.

Hartmut Schröder from the Language Centre for Finnish Universities reports on the Colloquium "Neue Perspektiven des fachbezogenen Fremdsprachenunterrichts" (New Perspectives in Teaching LSP) that was held in Hannover 11. - 12.12.1986. The seminar was organised by Claus Gnutzmann, professor of English language didactics at the University of Hannover, and was attended by LSP teachers and researchers from FRG, Austria, Denmark and Finland. Talks were given on contrastive analysis, terminology, teaching theories and subject oriented text linguistics. The seminar papers will be published by Gunter Narr, Tübingen.

Timo Sikanen introduces the CAI program library of the Language Centre for Finnish Universities, which has been set up to form a comprehensive collection of language teaching software as well as of authoring programs and other tools for creating them. The accumulation of materials for the library was begun in the autumn of 1986

when the LCFU got its first microcomputers, Apple IIc and Commodore 128. These microcomputers were chosen on the basis of the availability of programs suitable for language teaching. When the language centre gets an IBM compatible PC (hopefully this spring) the software collection will become more comprehensive. At the moment, the collection comprises some 50 programs from the USA, England, Germany, and Finland. The LCFU can not sell, lend or copy the programs, but those interested in the collection are welcome to the language centre to browse. Further information on individual programs (cf. the list on p. 13) can be obtained from Timo Sikanen, tel. (941) 292 878, who also welcomes any suggestions on developing the collection.

Sabine Ylönen from the Language Centre for Finnish Universities discusses a guest lecture by Els Oksaar (University of Hamburg) given at the University of Jyväskylä, 12.11.1986, which dealt with research in interference. Ms Oksaar is interested in individual-oriented linguistic research, based on the principles of dynamics, variety and heterogeneity of language. Her own research deals with linguistic and situational interference in language contacts and questions of language conflicts.

Pirjo Valokorpi from the language centre of the University of Joensuu reports on the meeting of the teachers of Finnish oral communication, held in Mekrijärvi 28.2. - 1.3.1987. Kati Parviainen's talk on the theoretical basis of teaching speech techniques and Simo Hämäläinen's on sociolinguistics and oral communication were followed by lively discussion. On the second day of the meeting, the participants discussed the status of oral communication studies in degree requirements and proposed that a researcher's post be established at the Language Centre for Finnish Universities to coordinate the work of oral communication teachers and to develop and compile teaching materials for their use.

Helena Valtanen from the Language Centre for Finnish Universities reports on the meeting in Jyväskylä of a work group set up to develop new reading comprehension tests. The aim of the group is to produce different types of English reading comprehension tests which could then be used as models when teachers make their own tests, irrespective of the language. The first of these new tests will be tried out this spring, and a more comprehensive trial will be arranged in September. Those interested in the project, please contact Ari Huhta (941-292 886) or Eva May and Helena Valtanen (941-292 884).

SVENSK RESUMÉ

I den redaktionella kommentaren diskuterar Liisa Löfman från Högskolornas språkcentral vikten av internationella kontakter och samarbete med utlandet. Goda språkkunskaper är absolut nödvändiga för upprätthållandet och utvecklandet av dessa kontakter såsom representanter för industrin och handeln upprepade gånger har påpekat. Språkcentren grundades ju för att främja just den yrkesinriktade språkundervisning som efterlyses och därför vore det olyckligt om deras potentiella resurser inte utnyttjades eller utvecklades vidare. Tyvärr finns det vetenskapsgrenar som tenderar att underskatta språkstudiernas betydelse. Just nu går ett förslag om en förändring av examensstadgarna på remiss. Enligt förslaget skulle språkfördringarna vid de naturvetenskapliga och agronomi- och forstvetenskapliga fakulteterna till en betydande del nerskärkas. Om detta förslag godkänns skulle det ha negativa följder för språkcentrens arbete eftersom språkstudierna för studerandena vid dessa fakulteter i stort sett skulle bli valbara och sålunda helt godtyckliga.

Raija Markkanen från engelska institutionen vid Jyväskylä universitet rapporterar om det sjätte VAKKI-seminariet som hölls i Vörå 31.1. - 1.2.1987. Seminariet, som behandlade språk för specifika ändamål och översättningsteori, hade arrangerats av Vasa högskola. Gästföreläsaren, Celij Chernov från universitet i Moskva, talade om textuell implicitet och dess betydelse för översättningsteorin. Också andra föreläsare diskuterade översättning och dessutom behandlades kontrastiv lingvistik, problem med översättning av terminologi, tillämpningen av språkaktsteorin på skriftlig framställning samt språkets ekonomi. Föreläsningarna kommer att publiceras i ett senare skede.

Hartmut Schröder från Högskolornas språkcentral rapporterar om kollokviet "Neue Perspektiven des fachbezogenen Fremdsprachenunterrichts" (Nya perspektiv inom LSP-undervisningen), som hölls i Hannover 11. - 12.12.1986. Seminariet hade arrangerats av Claus Gnutzmann, professor i engelsk språkdidaktik vid universitet i Hannover, och LSP lärare och forskare från Västtyskland, Österrike, Danmark och Finland deltog. Föreläsningar hölls om kontrastiv analys, terminologi, undervisningsteorier och ämnesinriktad textlingvistik. Föreläsningarna kommer att publiceras av Gunter Narr Verlag Tübingen.

Timo Sikanen från Högskolornas språkcentral presenterar HSSC:s bibliotekssamling av datorstödda undervisningsprogram. HSSC har för avsikt att skaffa en omfattande samling av programvara för språkundervisning samt hjälpmedel för framställningen av dessa program. Anskaffningen av material för biblioteket påbörjades hösten 1986 när HSSC fick sina första mikrodatorer, en Apple IIc och en Commodore 128. Dessa valdes

på basis av tillgången till program lämpade för språkundervisning. När HSSC får en IBM kompatibel PC (i vår, får man hoppas) kommer samlingen att bli mera omfattande. Nu utgörs samlingen av omkr. 50 program från USA, England, Tyskland och Finland. HSSC kan inte sälja, låna ut eller kopiera dessa program men intresserade är välkomna till språkcentralen föra att bekanta sig med samlingen. Information om individuella program (se listan på s. 13) fås av Timo Sikanen, tel. (941) 292 878, som också välkomnar förslag till utbyggandet av samlingen.

Sabine Ylönen från Högskolornas språkcentral diskuterar en föreläsning som gavs vid Jyväskylä universitet 12.11.1986 av Els Oksaar från Hamburgs universitet och som behandlade interferensforskning. Els Oksaar är intresserad av individriktad lingvistisk forskning baserad på principer om språkets dynamik, varians och heterogenitet. Hennes egen forskning rör sig om lingvistisk och situationsbunden interferens i språkliga kontakter och om språkliga konfliktsfrågor.

Pirjo Valokorpi från språkcentret vid Joensuu universitet rapporterar om ett möte för lärarna av muntlig kommunikation i finska som hölls i Mekrijärvi 28.2. - 1.3.1987. Kati Parviainens föreläsning om den teoretiska grunden för utläring av språktekniker och Simo Hämmäläinens om sociolingvistik och muntlig kommunikation följdes av en livlig diskussion. Mötets andra dag upptogs av diskussioner om de muntliga kommunikationsstudiernas status i examensfordringarna och ett förslag framlades om inrättandet av en forskartjänst vid HSSC för att koordinera lärarnas arbete samt utveckla och framställa undervisningsmaterial.

Helena Valtanen från Högskolornas språkcentral rapporterar om ett möte av den grupp som tillsatts för att utarbeta nya läsförståelsetest. Gruppen har för avsikt att utarbeta olika typer av läsförståelsetest i engelska som senare kunde användas oberoende av språk som modeller av lärare som vill utarbeta egna prov. De första nya proven kommer att prövas ut i vår och en mer omfattande utprovning kommer att ske i september. Intresserade bes kontakta Ari Huhta, tel. (941) 292 886, eller Eva May och Helena Valtanen, tel. (941) 292 884.

Arbeitsseminar

SCHIFFSGÜTERVERKEHR ZWISCHEN DER
BUNDESREPUBLIK DEUTSCHLAND UND FINNLAND

Anmeldung

Hiermit melde ich mich vorläufig/verbindlich für eine Teilnahme am Seminar für Fachsprachenlehrer/innen in Lübeck von 16./17. bis 29. August 1987 an.

Name

Vorname

Dienstanschrift

Privatanschrift

Wann telefonisch am Dienstort erreichbar:

Erfahrungen mit Videoproduktion:

Welcher Termin für ein Treffen in Tampere paßt Ihnen eher

8./9. Mai 1987

oder

15./16. Mai 1987

Schicken Sie diese Anmeldung direkt an:

Markus Giss / Ewald Reuter

Tampereen yliopiston kielikeskus

PL 607

33101 TAMPERE

ANMELDEBLATT
REGISTRATION FORM
FEUILLE D'INSCRIPTION

LISSANIA

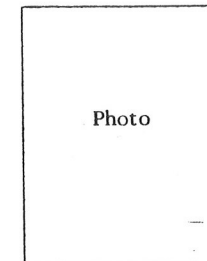
Kaiserstraße 74
6000 Frankfurt/Main

Name
Surname
Nom _____

Vorname
Christian name
Prénom _____

Geburtsdatum
Date of birth
Date de naissance _____

Beruf
Occupation
Profession _____

_____
Adresse _____
_____
_____

Anmeldung für/Registration for/Inscription pour:

4-Wochen-SOMMERSPRACHKURS

Vom/From/Du _____ bis/to/au _____

Unterkunft ja nein

Kategorie: A C
(cf. Prospekt) B F

Vorherige Aufenthalte in Deutschland? (Studienaufenthalt?
Familienaufenthalt? Wie lange?)
Have you already stayed in Germany? (As a student? In a
family? For how long?)
Séjours précédents en Allemagne? (Séjour dans une famille?
Séjour d'études? Pour combien de temps?)

Deutsch-Studien in Ihrem Lande (Studiendauer?)
Have you studied German in your own country? (For how long?)
Etudes poursuivies dans votre pays (Durée?)

Sind Sie Raucher/in ? ja/nein
Are you smoker? yes/no
Etes-vous fumeur? oui/non

Kommen Sie mit dem Auto? ja/nein
Do you come by car? yes/no
Venez-vous en voiture? oui/no

Mit der Unterschrift werden die Bedingungen des Prospekts
anerkannt.

Your signature on the registration form certifies that you
accept the conditions mentioned in the prospectus.
La signature apposée au bas de cette feuille vaut accep-
tation des dispositions contenues dans le prospectus.

Ort, Place, Lieu

Datum, Date

Unterschrift, Signature

APPLICATION FOR ENROLMENT
Specialist Course in LANGUAGE TESTING
3 November, 1986 to 24 December, 1986

Please tick the appropriate boxes or fill in the rele-
vant details:

- I wish to enrol in the program
 I wish to receive further information

NAME: .....

ADDRESS: .....

.....

TELEPHONE NUMBER: .....

QUALIFICATIONS: .....

TEACHING EXPERIENCE: ..... years

SPECIALIST QUALIFICATIONS IN LANGUAGE
TEACHING: .....

.....

LEVEL AT WHICH YOU TEACH LANGUAGES:
Pre-School   Primary   Secondary
College/University   Adults   Migrants   Other

FEE DEPOSIT ENCLOSED: \$A.....

N.B. Fees are payable in advance not later than the
first day of the course. A 10% deposit must be enclosed
with this form to ensure a place is held for you. This
sum will be deducted from your course fees but is other-
wise non-refundable except in the event of cancella-
tion of the course by the College, unavailability of a
place, or a replacement being available to join the class.

RETURN ADDRESS:

Dr David Ingram
Mt Gravatt Campus
Brisbane C.A.E.
P.O. Box 82
Mt Gravatt, Queensland 4122
Australia

KORKEAKOULUJEN KIELIKESKUKSEN JOHTOKUNTA 1.1.1986 - 31.12.1987

Varsinaiset jäsenet

Lehtori Mirja Attila
Helsingin yliopiston kielikeskus

Lehtori Helinä Koivisto
Tampereen yliopiston kielikeskus

Prof. Christer Laurén
Vaasan korkeakoulu
Ruotsin kielen laitos

Prof. Jaakko Lehtonen
Jyväskylän yliopisto
Viestintätieteiden laitos

Johtaja Pirkko Lehtinen
Oulun yliopiston kielikeskus

Ylitarkastaja Leena Pirilä
Opetusministeriö

Prof. Kari Sajavaara
Jyväskylän yliopisto
Englannin kielen laitos

Tutkija Sinikka Koponen
Korkeakoulujen kielikeskus

Johtaja Liisa Löfman
Korkeakoulujen kielikeskus

Varajäsenet

Johtaja Marja Bendel
Tampereen teknillisen korkeakoulun
kielikeskus

Assistentti Liisa Aaltonen
Turun yliopiston kielikeskus

Språktjänstens föreståndare
Hans Nordström
Åbo Akademis Språktjänst

Dosentti Matti Leiwo
Jyväskylän yliopisto
Viestintätieteiden laitos

Lehtori Hilka Stotesbury
Joensuun yliopiston kielikeskus

Suunnittelija Leena Luhtanen
Opetusministeriö

Apul.prof. Tapio Vaherva
Jyväskylän yliopisto
Kasvatustieteen laitos

Tutkija Eva May
Korkeakoulujen kielikeskus